

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Peccatis Et Gratia, Fide, Spe, Et Charitate

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Tractatus V. De Ente supernaturali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82969](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82969)

TRACTATUS V.

De Ente Supernaturali.

Radicatum Genericum est gratia, quod sit donum supernaturale. Fides, Spes, & Charitas, pro Genere dicunt, quod sint virtus supernaturalis, secundum quod in Theologia explicantur. In Materia Prima Partis, est locus tractandi de supernaturalitate Visionis, hinc erit necesse perscrutari prosequi hanc materiam, utpote eam, cujus difficultas redit in tot tractatibus. Caterum si cupiam mens esset secundum totam suam latitudinem tractare de Ente Supernaturali, posset omnes ferme materias totius Theologiae hoc titulo comprehendere: Nam premissa in communi notitia supernaturalitatis, posset discurrere de causa supernaturalium, Deo, ejus essentia, attributis, scientia &c. Posset item descendere ad species entis supernaturalis, dividendo illas in species entis supernaturalis, quasdam quidem intentionales, & alias non intentionales seu physicas. Rursus dividendo species entis supernaturalis intentionales evidentiam includentes, & evidentiam excludentes, sub priori ageret de Visione, amore in Patria, Beatitudine, noscibilibus in Deo. Item de iis ad quae vi sua naturali non potest attingere intellectus, ut de Trinitate, Processionibus &c. sub posteriori titulo ageret de Fide, Spe, & Charitate, aliisque virtutibus via. Accedendo autem ad species entis supernaturalis non intentionales, sed simpliciter physicas; divideret easdem in species entis supernaturalis substantiales, tractaretque de unione Hypostatica, ejus principis. Necessitate, Proprietatibus, Decretis; & in species entis supernaturalis accidentales, quales sunt. Lumen gloriae, species impressa Dei, habitus supernaturales, existentia Christi in Eucharistia, &c. Item de specie entis accidentali, quae est gratia. Tractaret rursus de modo acquirendi supernaturalia, ubi de Merito, Sacramentis &c. Rursus de subiecto gratiae; ubi ageret de Angelis & hominibus, descendendoque ad opposita enti supernaturali, tractaret de peccatis, eorum speciebus, poena, &c. Sed talem hunc Tractatum non est mens instituere. Unde non nisi rationes communes supernaturalitatis expendemus, & eas difficultates, quae specialem sibi alium locum non vendicant.

DISPUTATIO VIII.

De Natura Entis Supernaturalis.

Primum tractandum erit de Natura Entis Supernaturalis. Sit

QUAESTIO I.

Quid est Ens Supernaturale per alios?

Sunt aliqua hic vocabula attingenda. Nempe, transnaturale, praeternaturale, vel innaturale,

Contranaturale, vel Supernaturale. Termino transnaturale utitur Aristot. & hoc nomine vocat Metaphysicam, eam scilicet Philosophiae partem, quae agit non de objecto ex motu & quiete naturali inter noscibili, sed secundum

(Y)

cundum altiores rationes & formalitates. Præternaturale autem vel innaturale est, quod non est secundum ordinarium cursum rerum, v. g. innaturale est homini habere 6. digitos in una manu. Connaturale illud, quod fit contra exigentiam, inclinationem, & debitum naturæ, ut v. g. lapidem sursum ascendere. Aliud denique Supernaturale, quod est materia hujus tractationis.

I. CLASSIS AUCTORUM Explicat supernaturalitatem per varios respectus ad Deum. 1. *Aliqui* supernaturalitatem dicunt consistere in ordine ad Deum, prout est actus purus, hoc enim solo ordine, Naturæ ordinem, qui est potentialitati immerfus, superat, & hæc sententia est Albertini. 2. *Alii* dicunt, illa esse supernaturalia, quæ participant divinam essentiam & ejus attributa in se, naturalia verò quæ participant in alio. 3. *Aliqui dicunt*, illa esse naturalia, quæ respiciunt Deum ut unum, quæ autem respiciunt Deum ut trinum, illa esse supernaturalia, & hanc sententiam tenet Zumel. 4. *Alii dicunt*, supernaturalitatem consistere, in connectione, quam ens supernaturalis propter suam perfectionem habet cum Deo, ut est in se aut mediata aut immediata, aut ut effectus conjunctionis immediatæ. Hanc sententiam docent Fafolus & Herize, eamque ulterius sic explanant. Substantia divina, est supernaturalis per essentiam; hinc fit, ut in tantum aliqua sint supernaturalia, in quantum faciunt conjungi naturam creatam, cum substantia divina; quia verò hæc conjunctio est duplex, alia physica alia intentionalis, fit ut unio Hypostatica sit supernaturalis, quæ est conjunctio physica; & visio Beata est supernaturalis, cum etiam hæc sit conjunctio intentionalis, quia verò fieri potest, ut aliqua non nisi immediate conjungantur cum Deo, fit ut habitus, & actus virtutum supernaturalium, quæ ordinantur ad immediatam connexionem, sint adhuc supernaturales. Character etiam ordinatur suo modo ad hanc immediatam conjunctionem; & quia etiam fieri potest, ut aliquid sit effectus illius connexionis isque supernaturalis, fit ut dotes Corporis gloriosi, & alia accidentia materialia, supernaturalia sint. 5. *Explicatio* eorum est, qui universaliter docent, supernaturale esse, quod est ordinis divini; & naturalia esse, quæ non sunt ordinis divini; & sicut illa dicuntur esse ordinis humani, non quæ sunt univocæ, vel analogicæ in eodem prædicamento cum homine, sed quia specialiter revocantur ad hominem; sic illa erunt ordinis divini, quæ specialiter revocantur ad Deum, quamvis non sint in eadem ratione specifica cum Deo. Quod si ulterius quæras, quænam sint illa quæ specialiter referantur ad Deum? Respondent, esse illa, quibus Deus intra ipsius ordinem, aliquo modo attingitur, vel per assimilationem participatam, quæ fit per gratiam; vel per cognitionem, qua ra-

tione fides & visio sunt supernaturales, vel per amorem, pro qua sententia citatur Mol. Suar. Ariaga. Sed in hac materia fusiores citationes pete ex Rec. Suar. in Metaph. tr. i. d. 3. S. 4. &c.

NON SATISFACIT Prima Explicatio. Tum quia. Non implicat contradictionem, dari aliquid supernaturale, quod non versatur circa Deum prout est actus purus. Et certe defectus actus fidei circa Trinitatem non versatur circa Deum, ut actum purum, & nihilominus est supernaturalis. Attritio item de peccatis ad confessionem sufficiens, est supernaturalis; nec tamen attingit Deum ut actum purum, sed ut puniorem, vel præmiatorem. Item ex dictis in prima Parte, potest videri Trinitas Personarum indubie non nisi visione supernaturali; & tamen non attingi natura divina, adeoque formalitas actus puri. Tum quia, potest esse demonstratio Metaphysica formata etiā à philosopho Extimico, quod Deus sit actus purus, quæ certe, cur non poterit esse naturalis; & tamen versabitur circa Deum ut actum purum. Ergo versari circa Deum ut actum purum non constituit supernaturalitatem; quod idem procedit de actibus Athetæ, qui negat & Deum & actum purum esse, & tamen negando actum purum, versatur circa actum purum, tanquam circa objectum, ad quod refertur relatione transcendentali. Ergo prædictus nexus cum actu puro non formalizat supernaturalitatem. Tum quia. Gratia est quid supernaturale, alique habitus gratiosi, & nihilominus plures habent potentialitates, ut existendi, non existendi, agendi non agendi: convenit etiam illis educi supernaturaliter; adeoque produci dependenter à subiecto, quæ certe magna potentialitas est. Ergo debes jam ostendere quid sit hoc non esse immersum potentialitati, sufficiens ad supernaturalitatem; qualisque potentialitas, destruat supernaturalitatem, & qualis non destruat.

NON SATISFACIT Secunda Explicatio. Tum quia, non videtur quomodo in alio anima v. g. rationalis creata, participat ex divino esse: quod si non in alio participat, deberet explicari consequenter dicere, animam esse substantiam supernaturalem, aut suam doctrinam non concludere. Tum quia non videtur quomodo Deus participari possit ut est in se, participationem simili, non convenientem naturalibus. Tum quia ut arguit Rec. Suar. Ista participatio Dei ut est in se, vel est per identitatem, & sic nullum creatum erit supernaturale: quia nullum creatum identificari potest Deo; vel debet esse participatio per unionem personalem, & sic sola illa erit supernaturalis; vel per possessionem, & sic sola Visio erit supernaturalis; vel per similitudinem, & sic multa entia naturalia erunt supernaturalia: quia homo v. g. est magis similis Deo, quam actus amoris supernaturalis; vel denique per causalitatem, & sic omnia naturalia erunt supernaturalia, omnia enim causantur à Deo.

Non

NON SATISFACIT Tertia Explicatio. Tum quia non implicat contradictionem, ut aliquid respiciens Deum ut unum, sit supernaturalis; imò defacto quæ respiciunt Deum ut unum, sunt supernaturalia v. g. actus fidei, quem in Symbolo facimus. Credo in unum Deum; quo etiam revocari potest, si teneas divinam essentiam videri posse sine personis, quo casu erit actus supernaturalis, & tamen non attingens Deum ut Trinum. Tum quia, si id est naturale, quod respicit Deum ut Trinum, vel ista supernaturalitas oritur ex modo, non nisi versandi circa Deum ut Trinum; vel ex ipso objecto. Si primum. Ergo manifesta est explicatio; nihilque dixit, cum nihil dixerit de eo, quod est ultimum hac in re, nempe modo tendendi in Deum quæ Trinum; qui modus est ratio supernaturalisandi: Quod si ex ipso objecto desumitur ista supernaturalitas, præter infra dicenda, hoc facit in contra, quia scilicet is qui negat Trinitatem, vel illam blasphematur, faceret actum naturalem; versatur enim circa Trinitatem; Neque valet si dicas: quod isti actus versentur circa Trinitatem quasi per modum fugæ: quia jam reducitur, supernaturalitatem, non in Trinitatem, sed in Trinitatem, & modum versandi circa illam, non per modum fugæ; restabitque tibi de novo explicare, unde hoc sit, quod versari circa Trinitatem non per modum fugæ, constituat actum supernaturalem. Tum quia si supernaturalisativum esset sola Trinitas secundum quod terminat actum, huius, non alia esset ratio: quam quod Trinitas naturaliter non sit cognoscibilis: quia jam non Trinitas quæ Trinitas, sed quæ non cognoscibilis naturaliter, esset supernaturalisativum; Jamque erit vera hæc universalis, quod naturaliter cognoscibile non est, illud supernaturalisativum, quod tamen dici non potest; Nam unio Hypostatica non potest etiam naturaliter cognosci, neque tamen per se supernaturalisabit: quia non respicit Trinitatem quæ Trinitas est. Denique hæc explicatio petit principium. Quæro, quid supernaturalisat entia? respondes, referri ad Deum ut Trinum, quæro, quare referri ad Deum ut Trinum supernaturalisat? respondes; quia Trinitas non nisi supernaturaliter cognosci potest, de quo ipso quæro, quid sit hoc supernaturaliter cognosci?

NON SATISFACIT Quarta Explicatio. Quia imprimis non implicat contradictionem, dari aliquid supernaturale, quod tamen non conjungatur cum Deo; & quam adferes implicantiam, illa petet principium. Deinde vel debet esse conjunctio ista cum Deo, ut sine naturali, an cum Deo ut sine naturali? si est conjunctio cum Deo ut sine naturali, multa quæ sunt naturalia erunt supernaturalia, ut amor naturalis Dei bene facientis. Si autem ista conjunctio cum Deo, ut sine naturali debet esse. Ergo petit principium; hoc enim ipsum est, quod quæri-

tur, quid sit hoc esse ut finem supernaturalem: aut ad interrogationem de genere supernaturalitatis, respondes per speciem entis supernaturalis, hoc est, per conjunctionem cum Deo ut fine supernaturali; sicut autem non rectè definitur animal per hominem; ita nec rectè definitur supernaturale ut sic, per finem supernaturalem, tanquam suam speciem. Tum quia. Vel ista conjunctio cum Deo, est quid commune ad conjunctionem per actum naturalem & supernaturalem vel non, si est quid commune, non respondes ad punctum: hic enim quæritur de ratione speciali supernaturalitatis: si autem non est quid commune, da fundamentum distinguendi has duas conjunctiones. Tum quia. Si impossibilis esset visio, & unio hypostatica, non sequeretur, quod impossibilis foret character supernaturalis, actus supernaturalis &c. quo casu prædicta non dicerent ordinem ad ea quæ conjungunt immediatè cum Deo, & tamen essent supernaturalia. Ergo apparet aliunde rationem supernaturalitatis, & non ex illa conjunctione desumi. Denique hæc explicatio, non exhaurit difficultatem. Quæro, quare unio Hypostatica & Visio, est supernaturalis. Respondes: quia sunt immediata conjunctio cum Deo; de hoc ipso quæro, quare id quod est immediata conjunctio cum Deo, est quid supernaturale, cum etiam dentur aliqua conjunctiones immediatæ cum Deo, & non supernaturales, qualis est cognitio naturalis de Deo; & aliqua etiam dantur, quæ sunt supernaturalia quoad substantiam, neque tamen dicunt immediatam conjunctionem cum Deo, v. g. character. Addo, prius est esse absolutum, quam respectivum. Ergo etiam prius erit esse in se characterem, posterius dicere eundem, immediatam conjunctionem cum Deo, tunc quæro, pro illo priori, vel jam intelligi potest supernaturalis, vel non. Si primum. Ergo supernaturalitatem non sumit ex illo ordine. Si secundum, non respondes ad punctum: quia hæc quæritur de conceptu supernaturalis absoluto, & omnem respectum antecedente. Quamvis autem PP. asseruerint contra Pelag. gratiam unientem nos cum Deo, tanquam cum objecto Beatitudinis æternæ, nolebant per hoc decernere, quidnam sit supernaturalisativum ut sic: nam de eo non habebant quæstionem.

NON SATISFACIT Quinta Explicatio. Tum quia. Non exhaurit difficultatem. Quæro enim quare v. g. penetratio corporum sit supernaturalis, respondes: quia est ordinis divini, quæro, quare est ordinis divini? respondes: quia specialiter refertur ad Deum, quæro, quare specialiter refertur ad Deum specialitate fundante supernaturalitatem? respondes: quia specialiter producit a Deo. De hoc ipso quæro, quid sit specialiter produci, specialitate fundante supernaturalitatem. Quæro item cum habeat suam specialem productionem Angelus, cur illa ta-

(Y) 2 mea

men productio non est supernaturalis, est autem supernaturalis productio amoris sicut oportet, respondebis, producere Angelum specialiter Deum, sed tanquam Auctorem naturalium: de hoc ipso quæro, quid sit producere Deum tanquam Auctorem supernaturalium. Tum quia. Ut bene communiter urgetur, inquiri potest, Cur penetratio corporum sit magis ordinis divini, quam anima rationalis, vel Angelus? Tum quia. Si hoc quod est esse specialiter ordinis divini constituit supernaturalitatem. Quæro, vel hæc specialitas consistit, in participatione esse divini intentionali, vel in participatione physica? si in physica. Certè magis Angelus participat de divinitate, quam actus supernaturalis fidei divinæ. Si autem consistit in participatione intentionali, character non erit supernaturalis, & alia, quibus quoad entitatem non convenit esse visionem & amorem Dei, quæ duo sunt participatio Dei intentionalis. Unio item Hypostatica cum lapide non esset supernaturalis: quia non posset ordinari ad visionem Dei. Denique qualiscumque tandem participatio ista est esse divini, vel est univoca, vel Analoga. Si primum. Erit impossibile ens creatum supernaturale: quia impossibilis est participatio univoca naturæ divinæ, ut est in se. Si autem stabit in participatione analogica: quælibet creatura erit supernaturalis: qui quælibet dicitur esse participatum analogum.

RESPONDEBIS 1. Creationem v. g. animæ non esse specialiter ordinis divini, quia est debitum animæ, quæ est ordinis naturalis.

CONTRA. De hoc ipso quæritur, quid sit hoc esse debitum ordini naturali, prout ille constituitur supernaturali.

RESPONDEBIS 2. Ad supernaturalitatem requiri ut attingat Deum intra suum proprium ordinem.

CONTRA. Quæro, quid est hoc, attingi Deum intra suum proprium ordinem attingentiæ supernaturalitatis?

RESPONDEBIS 3. Sicut Volitio, quæ attingit hominem intra suum ordinem, qui est liber, evadit humana: quia est libera: nam volitiones necessariae non dicuntur humanae. Sic & quæ attingit Deum in suo ordine, dicitur divina, adeoque supernaturalis.

CONTRA. Hoc quod est esse actionem humanam explicas per formalitatem liberæ, explicas ergo itidem quid est esse actionem quodammodo divinam, in ordine ad fundandam supernaturalitatem.

ADDIT Rec. Suar. exemplum hoc non esse ad propositum: quia eadem entitativè volitio potest esse humana, & non humana, libera, & non libera, adeoque ista non mutant essentiam, vel entitatem, ordo verò supernaturalis mutat essentiam & entitatem.

Proponuntur alia Explicationes.

2. CLASSIS Explicationum est. Quæ dicitur stare supernaturalitatem in connexionem cum gratia sanctificante: ita ut supernaturalia sint ordinis gratiæ, in hac Classe est Ripalda, Rec. Suar. loco citato, Paragr. 8. & alii.

NON SATISFACIT 1. hæc explicatio. Quia non implicat contradictionem, esse aliquid supernaturale; & tamen non dicere connexionem cum gratia. Imò saltem in sententia Rec. Suar. modus ille qui facit penetrationem corporum, & eorum replicatio, est supernaturalis, non tamen videtur habere ullam connexionem cum gratia. Sicut nec ubi Eucharisticum, & modus existendi per se accidentium Eucharisticorum.

RESPONDET. Rec. Suar. Ista ideo esse supernaturalia, quod non possint quidditative intelligi nisi à scientia per se infusa.

CONTRA. Tum quia. Ipsum illud obiectum in se vel est supernaturale in se, vel non? si non est supernaturale in se, non potest reddi supernaturale ex eo: quia non potest attingi nisi scientiâ infusâ: quia esse supernaturale, est esse primo intentionale: nullam autem primò intentionalem denominationem potest tribuere scientiæ, & cognitio, obiecto. Quod si in seipso est supernaturale. Quæro per quid? non per scientiam illam infusam, ut probatum, non per connexionem cum gratia, quia nullam dicit ubi Eucharisticum, vel ubi accidentium, vel potius modus existendi eorumdem. Ergo nondum explicas quid sit supernaturale. Tum quia, immerito assumitur, illa esse supernaturalia, quæ sunt attingibilia, non nisi scientiâ infusâ. Nam secreta cordium nostrorum, &c. similia, v. g. cognitio intuitiva substantiæ Angelicæ, quæ haberetur in hac vita, requirunt scientiam per se infusam; & tamen objecta ista, sunt naturalia. Tum quia. Si quæram quare modus existendi accidentium Eucharisticorum sit supernaturalis respondebis, quia est ordinis gratiæ. Quæro, quare sit ordinis gratiæ? respondebis, quia à nulla scientiâ attingi potest, nisi ab infusâ. Quæro, quare à nulla alia potest attingi? respondebis: quia est supernaturalis, & de hoc ipso quæro, quid sit?

NON SATISFACIT 2. Quia non exhaurent difficultatem. Quæro quare aliquid sit supernaturale? respondetur: quia est ordinis gratiæ, quæ est quid supernaturale, de qua ipsa gratia quæro, quare sit supernaturalis? non enim est supernaturale ex ordine ad aliquam aliam, quia daretur processus in infinitum, non etiam ex se ipsa: quia non implicat gratia quæ sit qualitas ordinis naturalis, per quid ergo illa gratia constituetur in ordine supernaturalis.

RESPONDET. Rec. Suar. Illa esse ordinis eiusdem cum gratia: quæ aut sunt ejus proprietates aut ad dispositiones illam.

CONTRA. Ipsi gratiæ, ipsi ejus proprietates

R. P.
THE MLC
zianows
Tom de
D. VI

bus, dispositionibus, debes assignare rationem communem supernaturalitatis, quæro quæ sit illa? Deinde modus existendi accidentium Eucharisticorum est supernaturalis, unio item personæ divinæ cum irrationali natura, esset supernaturalis, neque tamen apparet, quomodo ista dicerent connexionem per modum proprietatis, vel dispositionis ad gratiam.

NON SATISFACIT 3. Quia per oppositos explicare supernaturalitatem per ordinem ad naturam supra quam est, est explicare per aliquid respectivum, adeoque quærendum esse priorem conceptum. Ergo etiam explicare supernaturalitatem per ordinem ad gratiam, erit explicare per aliquid respectivum.

DICES. Cum Rec. Suar. De facto ad talem ordinem elevat nos gratia: efficit enim nos consortes divinæ naturæ, hinc in Catech. Pii V. gratia appellatur qualitas divina.

RESPONDETUR. Non negamus aliquam supernaturalitatem constituere in esse divino, quod facit etiam gratia, sed negamus id omni supernaturalitati convenire. Quando autem S. Paulus per excessum etiam descensus in cor humanum explicat supernaturalitatem, id non procedit de supernaturalitate ut sic, sed de supernaturalitate Beatifica. Unde nec negamus quoddam supernaturalia intuitivè cognosci non possint nisi scientia per se infusâ, sed negamus in antè non supponi in objecto supernaturalitatem; & de hac quærimus, quid sit?

INSTAT cum Ripalda. S. Tom. 1. 2. q. 52. a. 1. in Corp. explicare supernaturalitatem visionis per connexionem cum gratia, & ad 1. virtutes Theologicas per ordinem ad gratiam; & contra Pelag. excellentiam actus fidei explicat, per ordinem ad justificationem.

RESPONDETUR. Explicando Auctoritates dictas, quoddam scilicet S. Th. 1. 2. hoc solum intendat, quod secundum proportionem esse physici, sit proportio esse supernaturalis, & quia in naturali esse, datur vita, quæ est radix reliquarum perfectionum, ita in esse supernaturali, datur vita gratiæ, quæ est radix reliquarum perfectionum: concessisque illis & aliis verbis S. Thom. prout sonant, dici potest, quod illic nolit S. Th. tradere rationem communem supernaturalitatis, per quam ipsa vita supernaturalis, seu gratia in esse supernaturalis, constituatur. Et certè alia est formalitas supernaturalitatis, & alia formalitas gratiæ per ordinem ad quam explicat S. Th. supernaturalitatem, tanquam per nobilissimam speciem supernaturalitatis in hac vita.

3. CLASSIS explicantium, est Recentiorum, cui initium dedit Ant. Perez Rom. Professor. ut refert. Rec. Suar. §. 6. Explicatio in hoc stat. Duplex est donorum Dei genus quoddam, quod est omnino revocabile cum Deus voluerit; & aliud genus, quod est propriissimè donum, quod nobis Deus dat per donationem irrevocabilem

quantum ex Deo, quod propriissimè est esse donationem, quod constat ex lib. 1. ff. de Donationibus, dicitque supernaturalè esse donum irrevocabile, quantum est ex illo, & ex Deo.

NON SATISFACIT 1. hæc explicatio. Tum quia, non implicat contradictionem, produci qualitatem spiritualem supernaturalem suapte naturâ cessantem, ergo ista irrevocabilitas, & perpetuitas ejusdem, non est de essentia supernaturalitatis. Tum quia, prædictus Auctor istam irrevocabilitatem explicat per connexionem cum Beatitudine supernaturali: certè non implicat qualitas nullo modo ordinata ad Beatitudinem supernaturalem. Tum quia, per Lugo & alios non implicat contradictionem, qualitas spiritualis producta ab igne elevato, & afflictiva immediatè substantiarum spiritualium, cujus productio erit supernaturalis, & tamen nullo modo ordinata ad Beatitudinem supernaturalem. Ergo supernaturalitas nec in isto ordine, nec in irrevocabilitate consistit.

NON SATISFACIT 2. Quia aliqua sunt quæ de facto non sunt annihilanda, possunt tamen annihilari secundum potentiam ordinariam, alia autem sunt quæ non possunt annihilari per ipsum, etiam in ordine ad absolutam potentiam v. g. Beatitudo supernaturalis, certè gratia non dicit majorem inannihilabilitatem, ac Angelus in ordine ad potentiam naturalem inannihilabilis, & tamen Angelus non est quid supernaturale. Ergo cum gratia non sit magis inannihilabilis, non erit etiam supernaturalis. Rursus, antecederet ad promissionem Dei de conservanda Beatitudine, posito quod ipsa per potentiam absolutam sit annihilabilis, habebatne jus istius conservationis vel non, Beatitudo, & quæcunque alia dona supernaturalia, si non habebant. Ergo solo extrinseco Dei decreto reddita sunt supernaturalia: quia irrevocabilia. Si autem antecederet ante istud decretum, jam erant irrevocabilia. Ergo Visio Dei temporanea non erit supernaturalis: quia nec irrevocabilis, utpote temporanea, & si dices, exigere illam visionem irrevocabilitatem, dicam etiam non nisi exigere supernaturalitatem; sed non esse supernaturalem, quia nec esse irrevocabilem. Deinde non implicat contradictionem, ut perpetuitatem in ordine etiam ad potentiam absolutam det Deus beatitudini naturali, sicut dedit supernaturali, quo posito, quæro, an illa Beatitudo foret naturalis, an supernaturalis: si naturalis. Ergo aliquid irrevocabile etiam per ordinem ad omnipotentiam divinam absolutam, non est supernaturale. Siquidem illa Beatitudo foret naturalis, & tamen irrevocabilis. Quod si illa Beatitudo foret supernaturalis. Ergo non stas in suppositione: nam procedit argumentum, & suppositio de Beatitudine naturali. Neque valet, si dicas Beatitudinem naturalem non exigere irrevocabilitatem. Cur non enim etiam Beatitudo naturalis saltem possibilis exigit irrevocabilitatem.

(Y) 3

Cum

Cum hoc ipso, non esset Beatitudo, si esset revocabilis, non haberet enim statum naturalem omnis boni naturalis securam possessionem felicem. Et quidem procedit hoc magis exinde: quia possibile est per aliquos Auctores substantia inannihilabilis, cui certe competet exigentia irrevocabilitatis; & tamen illa substantia, erit adhuc naturalis per eosdem. Denique in visione & amore Dei, qualis est in patria, alia est formalitas supernaturalitatis, & alia perpetuitatis: nam visio temporanea est vera visio, & verè supernaturalis: nec tamen habet formalitatem perpetuitatis: quare ergo de illa formalitate supernaturalitatis prout condistincta à perpetuitate, in quo consistat?

NON SATISFACIT 3. Quia multa sunt supernaturalia, quæ non exigunt sui perpetuitatem, ut arguit Rec. Suar. v. g. ubi Eucharisticum, modus existendi per se accidentium, unio cum forma cadaveritatis in Christo saltem possibilis. Unio item Hypostatica partialis ad partes materiæ, quæ deperdebantur, qui ipse medius terminus in hoc exemplo urgetur. Nam multa auxilia actualia non durant nisi unico instanti, & nata sunt non nisi illo durare, & tamen sunt supernaturalia. Neque valet, quod dicitur ordinari illa ad fructum irrevocabilem, quia vel in sua entitate, sunt irrevocabilia & inannihilabilia, vel non: si non. Ergo non sunt in entitate supernaturalia. Si autem sunt in entitate suâ irrevocabilia, & inannihilabilia, quomodo nata sunt durare non nisi uno instanti. Deinde, prius debent supponi illæ gratiæ supernaturales, quam intelligantur fructus earundem: nam gratiæ habent se per modum causæ, fructus per modum effectus. Ergo per hoc posterius in ratione supernaturalis constitui non possunt. Et sicut immutabilitas Dei, non derivat se solâ immutabilitatem in visionem, ita nec fructus irrevocabilis derivabit irrevocabilitatem in gratiâ.

Denique immeritò supponit hæc sententia, quod Beatitudo etiam per ordinem ad potentiam absolutam sit irrevocabilis: est enim irrevocabilis non nisi ex suppositione quod non sit revocanda, ut dictum in materia de visione Dei.

Illæ autem quæ adfert Perez pro sua sententia, non convincunt. Nam ad Rom. II. solum dicitur, quod Deus quæ promisit non revocet, quod verum est de donis etiam ordinis naturalis. Christus etiam Dominus prædicens implenda quæ dixit, non agit de supernaturalitate: sed de sola veridicitate, quæ extenditur ad prædicenda etiam naturalia v. g. adventum Antichristi.

QUÆSTIO II.

Quid prænotandum, de Natura Entis Supernaturalis.

PRÆMITTO I. *Ly supernaturalis, ex vi modi significandi est quid respectivum.*

RATIO. Quia respectivum semper est aliud extrinsecum. Jam autem supernaturale ex vi modi significandi, est etiam ad aliud, nec potest naturam supra quam est, revocaturque hic respectus proximè ad respectum diversitatis, quæ est quasi fuga quædam relativa: Sicut enim inter actus voluntatis dantur quidam actus prosecutionis, & alii fugæ, quamvis utrique conveniant in prædicato actus voluntatis. Sic etiam in relationibus, dantur quædam quæ sunt quasi fuga à termino, hoc est dissimilitudo, oppositio, diversitas; & alia sunt relationes, quæ sunt per modum prosecutionis termini, quæ sunt quasi identitas, similitudo, æqualitas. Porro hoc quod est esse quasi fugam à termino, interdum est talis fuga, ut importet ipsam etiam negationem relationis, & ita esse absolutum, est fuga esse, quod sit ad aliud, sed talis fuga, quæ neget ipsammet relationem. Alia autem, ita sunt fuga à termino, ut non negent esse tamen ad aliud; & hoc est commune omnibus relativis diversitatis. Exta albedo comparata ad nigredinem negat quidem terminum, qui est nigredo, sed non negat dissimilitudinem seu relationem diversitatis, consequenter non est fuga termini, exclusiva, esse ad aliud. Ipsum etiam supernaturale dicitur relationem diversitatis à natura, & rationem inæqualitatis oriundæ ex superantia nature, à qua dicitur quidem fugam, non tamen negabit relationem diversitatis, sed erit respectivum quid ad naturam, supra quam est.

PRÆMITTO 2. *Quamvis supernaturale ex modo significandi sit quid relativum, nihilominus habet aliquod esse absolutum, secundum considerationem metaphysicam, secundum quod, prius est quicunque esse respectivo.*

RATIO petatur ex hoc principio aliàs examinato, quod absoluta sunt priora respectivis, sicut prius est esse in se quam ad aliud.

PRÆMITTO 3. *Hoc ipsum esse absolutum competens enti supernaturali debet esse ex superantia nature ad naturaliter sumpta.*

RATIO. Quia hoc ipsum deposcit nomen supernaturalis, quam superantiam examinando Auctores, inquirunt, quid veniat nomine nature, supra quam dicitur esse supernaturale. Quod ut fiat,

PRÆMITTO 4. *Nomine natura supra quam est supernaturale non posse venire naturam ut sit, pro tota rerum universalitate spectatam. Ratio. Quia hoc ipso supernaturale esset supra se ipsum, utpote contentum in tota universalitate, supra quam supponitur esse supernaturale, nihil autem dici potest esse supra se ipsum.*

PRÆMITTO 5. *Licet supernaturale excedat vires activas nature: nam hoc ipso non esset supernaturale, si non esset supra vires nature: nihilominus nomine natura, non debent venire sole vires activæ nature, supra quas debeat esse supernaturale, nec per hoc præcise, ut sic, formalis ratio supernaturalitatis, est Præmissum contra Suar. & Valg.*

Vasq. qui docent illud esse ens supernaturale, quod quamvis contineatur inter vires passivas naturæ, non tamen continetur intra vires naturales activas.

RATIO. Tum quia. Hoc quod est esse supra vires naturæ activas; vel debet esse supra vires activas ut sic, vel supra vires naturales. Si supra vires ut sic, etiam erit supra vires supernaturales, quæ continentur sub viribus ut sic. Si autem supernaturale, debet esse supra vires activas naturæ, prout illa superatur à supernaturali: non autem supra vires illas supernaturales: de hoc ipso quæro, quid sit illa natura, de hoc ipso quæro, quid esse supra vires naturales, quæro quid sit non esse supra vires illas supernaturales, sed secundum illas? & per quid illæ vires in ratione supernaturalium constituantur, hoc enim est, quod in præfenti ignoratur, per quid item distinguantur vires illæ naturales à supernaturalibus. Tum quia ut urget Arriaga prima parte d. 3. n. 50. Causa efficiens ut talis non est natura. Ergo ut aliquid sit supernaturam formaliter, non requiritur ut sit supra causam efficientem. Unde etiam accidentia, quæ non sunt natura, in ratione tamen causæ efficientis, univocè conveniunt cum natura. Tum quia hoc, quod est non contineri intra vires activas naturæ, est prædicatum negativum: nihil enim plus importat quam defectum virium in causâ, hoc autem negativum debet supra aliquid absolutum fundari; & quidem supra supernaturalisativum formaliter, supra quod fundetur prædictum prædicatum negativum. Urgetur etiam in contrâ, quod vi hujus explicationis sequeretur, productionem animæ rationalis esse supernaturalem: quia excedit vires activas naturæ. Neq. valet si dicas, quod anima rationalis producat ad exigentiam dispositionum: quia illæ non agunt productionem animæ rationalis; tu autem universaliter supernaturale definis, per non contineri in viribus activis, & si ad exigentiam illarum dispositionum produceret generans animam rationalem; non esset illa superans vires activas, ex sola illa productione. Ergo cum non possit à viribus creatis produci, ex hoc ipso per contrariam proportionem, erit anima supernaturalis. Præcipue autem: quia saltem ipse Angelus non producitur ab ullo agente naturali; nec ad exigentiam dispositionum; & tamen est quid supernaturale; quod si recurras sufficere ad hoc ut Deus tanquam auctor naturæ producat Angelum. De hoc ipso quæritur, quid sit à Deo & taliter sumpto, produci. Unde quamvis verum sit, quod nonnullum supernaturale contineatur intra vires naturæ, inde tamen non sequitur omne illud, quod non contineatur intra vires naturæ, jam esse supernaturale. Et sicut nullus quidem est Leo qui non sit animal, falsum tamen est, omne animal esse Leonem: sic etiam quamvis

nullum sit supernaturale, quod contineatur intra vires naturæ, non tamen omne quod non continetur intra illas, jam est supernaturale.

PRÆMITTO 6. *Nomine naturæ, supra quam est supernaturale, non venire vires passivas*, seu subjectivas naturæ, ita, ut esse supernaturale, sit esse supra vires passivas naturæ.

RATIO 1. est. Quia respectu supernaturalis, vel habet potentiam illa natura receptivam, vel non habet? si habet. Ergo non erit quidquam supra vires passivas: quia neq. supra potentiam receptivam. Ergo ulterius, vel nihil est supernaturale, cum nihil sit supra vires passivas naturæ. Vel supernaturale non est illud, quod sit supra vires naturæ passivas. Si autem non habet potentiam receptivam respectu illius naturæ. Ergo nec divinitus illam recipere poterit: quia scilicet potentia passiva identificata est realiter ipsi naturæ. Sicut ergo hæc natura non potest reddi alia, sic nec potest reddi receptiva, ex non receptivo; si non habet potentiam passivam respectu ejusdem.

RESPONDEBIS. Quod in natura habeatur non nisi potentia remota passiva.

CONTRA est. Quando redditur natura habens vires passivas proximas, vel illis viribus mediantibus recipit illa supernaturalia; ita ut solum illud proximum medians recipiat; non autem remotum. Si recipit solum proximum medians. Ergo nec remotè est capax naturæ entis supernaturalis. Quod urgeri debet proportionaliter ad ea quæ dicta sunt in physicis; ubi diximus per nullam superadditam potentiam, materiam recipere formas. Si autem potentia illa remota, positis viribus illis proximis passivis, immediatè recipit ens supernaturale, æquè se habet in recipiendo nunc, ac in antè, dum erat non nisi remota potentia. Ergo si nunc potest recipere ens supernaturale; etiam antè vires istas proximas recipere potuit.

RATIO 2. est. Quia quamvis elevari possit agens ad producendum aliquid supernaturale, non sequitur elevari posse vires passivas naturæ. Ratio est. Quia hoc, quod est agere effectum, non est sola præcisè entitas agentis, si spectetur completè agere quæ agere. Jam autem esse receptivum alicujus, ut quod, est ipsa entitas virium passivarum naturæ, quæ ipsa sicut mutari non potest, sic non potest reddi ex non potente recipere, potens recipere. Est quidem verum, quod agens elevatum, sit ipsum illud quod agit tanquam subjectum denominationis, vires tamen quibus agit, sunt ab illo distinctæ realiter, nempe v. g. lumen, habitus infusus, aut vicem illorum supplens auxilium; jam autem vires passivæ, quibus reciperetur aliquid supernaturale, non possunt esse distinctæ realiter, sunt enim ipsum illud naturale, dans se in partem supernaturali, quod dans se in partem, est ipsum illud realiter. Cui doctrina favet communis

(Y) 4

Philo-

Philosophia, quæ causalitatem materiale, dicit in supplebilem, secus causalitatem efficientis.

RATIO 3. est. Quia si esse supernaturale est supra vires passivas naturæ, deberent illæ per aliquid elevari; ad illud ipsum elevativum vel dabitur alia elevatio, & sic dabitur processus in infinitum; si non dabitur aliud elevativum. Ergo sicut illud ipsum elevativum immediate recipit natura, habetq; ad illud vires passivas; ita habebit & ad alia supernaturalia.

NEQUE valet si dicas. Illud elevativum & ad alia recipienda elevare; & ad se, ad eum modum quo unio est ratio uniendi se, & alia à se; non inquam valet: quia quod unio sit ratio uniendi se & alia à se, hoc inde proficiscitur: quia est talis ratio formalis, quæ in suo conceptu nihil tale involvit, quod inferat unibilitatem in unione, similem unibilitati extremi; Jam autem illud elevativum, involvit elevabilitatem; similem elevabilitati reliquorum, ad quæ elevat: posito enim quod v.g. sit gratia Ens supernaturale, indigebit natura ad illam recipiendam elevari, quia elevabilitas illius desumitur ex respectu ad illud Ens supernaturale, quod est gratia, & quia ipsum illud elevativum est Ens supernaturale, dicens ad illud respectum natura adhuc debet elevari, quia & ipsum illud elevativum est supernaturale, elevabilitas autem ex supernaturalitate oritur.

Confirmatur. Antecedenter ad receptibilitatem, est ipsum in sua Entitate receptibile constitutum, & quidem in bonitate supernaturali, per quid ergo, pro illo priori supernaturalisatur. Et certe prius est esse, quam receptibile esse, nec in albedine, hoc est, primò essentialis conceptus, receptibile esse, sed aliquid aliud prius. Ergo & per proportionem, prius erit esse supernaturale, quam non posse recipi à viribus passivis naturæ, & de hoc ipso quæro; quid sit illud supernaturale, Superantia virium receptivarum est quid respectivum, da ergo priorem conceptum absolutum. Et certe advenit albo prædicatum receptibilis, daturque aliquid per modum subjecti, de quo verificatur ly non receptibile, secundum vires passivas Naturales, de illo ergo subjecto quæro, per quid primò constituitur, idq; in ratione supernaturalis. Et hæc confirmatio ostendit, quod supernaturale, non constituitur per esse superans vires naturæ passivas.

DICES 1. ex Ripalda d. 8. n. 14. Dantur dona, quæ exigunt fieri à causa supernaturaliter operante; sed repugnat inesse subjecto potentiam passivam supernaturalem ad dictos actus: quia ut operetur supernaturaliter causa efficiens, oportet quod non operetur juxta exigentiam subjecti.

RESPONDETUR. Ut operetur causa efficiens supernaturaliter, oportet quod non operetur juxta exigentiam subjecti, hoc est, produ-

cendo ens excedens, sed potest operari juxta exigentiam subjecti, hoc est, juxta entitatem recipere illa dona aptam, modo educantur in statum existentie.

DICES 2. Nulla existit potentia naturalis passiva, cui non respondeat aliqua potentia naturalis activa: potentia enim passiva non est effectum impossibilem.

RESPOND. Hæc propositio: Nulla existit Potentia naturalis passiva, cui non respondeat aliqua Potentia naturalis activa, hoc sensu est vera, quod nullum detur producibile naturaliter, cui non respondeat productivum naturaliter, sed non est hoc sensu vera, quasi subjecti, quod potest aliquid recipere, exigit illud produci. Aut ad maximum Potentia Passivæ debet respondere Potentia activa naturalis, cui scilicet illud producere non sit supernaturale, quamvis illud productivum sit in sua entitate supernaturale.

DICES 3. Supernaturale superat vires activas naturæ. Ergo & passivas.

RESPONSUM ad latè suprà disparitate. Quamvis autem ponatur, quod non nisi mediâ unione recipiatur ens supernaturale, non sequitur elevare illam vires passivas, sicut nec sequitur dum mediâ illâ naturalia entia recipiuntur: quia unio nec adfert, nec auget vires passivas, sed supponit.

Hoc præmissum videtur tenuisse S. August. de Præd. SS. cap. 5. *Possè habere fidem, naturæ est hominum; habere autem, gratiæ fidelium.* Et S. Th. 1.2. q. 113. a. 10. *Iustificatio impij non est miraculosa, quia naturaliter anima, est gratiæ capax.*

PRÆMITTO 7. *Nomine natura venire substantiam creatam, vel creabilem;* ita ut quod excedit omnem substantiam creatam vel creabilem, illud sit supernaturale.

RATIO. Tum quia ita innuit S. Th. 1.2. q. 10. a. 1. in Corp. Natura dicitur quælibet substantia & secundum hoc, illud dicitur esse naturale, quod convenit rei secundum suam substantiam. Inferes. Ergo universaliter quod non convenit omni absolute substantiæ, supernaturale est: similia habet ibidem q. 110. a. 2. ad 2. Nec est ratio, quod illic S. Th. non accipiat naturam pro ut superatur à supernaturali. Tum quia, nulla potest haberi commodior acceptio naturæ: supra quam sit supernaturale; & tamen debet haberi, ut vult ipsa notio nominis. Tum quia supernaturale ex vi nominis dicit esse supra naturam, & quia est supernaturale sine addito debet etiam esse supra naturam sine addito. Natura autem sine addito, supponit pro substantia ex 1. Phys. tex. 3. ubi Philosophus dicit Substantiam, esse naturam. Hinc

COLLIGES. Supernaturale esse quid respectivum ex modo significandi, ut dixi Præm. 1. habere tamen in se aliquid absolutum, ut dixi Præm. 2. & quidem petibile, ex hoc quod sit supra naturam: ut dixi Præm. 3. Cujus naturæ nomi-

R. P.
THE MLC
Zianows
Tom de
D. VI

nomine non venit tota universitas rerum, ut dixi Præm. 4. sed neque solæ vires activæ, ut dixi Præm. 5. Imò nec supernaturale debet esse supra vires passivas, ut dixi Præm. 6. nec erit jam quidquam residuum unde desumatur supernaturalitas, quam ex superantia cujuscunque naturæ creatæ, vel creabilis. Ut dixi Præm. 7. hoc ultimum ut explanetur sit.

QUÆSTIO III.

Explicatur Natura Entis supernaturalis.

DICENDUM est. *Ens supernaturale absolute acceptum, est esse excedens quancunque existentiam substantiæ creatæ, aut creabilis radicaliter acceptum.* Seu, quod est radix superandi existentias omnis substantiæ productæ, & producibilis; supernaturale autem respectivè acceptum, est esse excedens quancunque existentiam substantiæ creatæ, aut creabilis, formaliter acceptum.

PROBATUR 1. Conclusio. Quia prædicta definitio, competit omni, soli & semper supernaturali; proceditque per prima.

PROBATUR 2. Quia nulla melior & commodior assignari potest definitio, & prædicta nullo vitio laborat.

PROBATUR 3. Quia Definitiones concipiendæ sunt conformiter ad ipsas etiam significationes vocum; alioqui non hoc, sed aliud quidpiam definitur: prædicta autem definitio procedit attendendo ad ly supernaturale, & quancunque alia adfertur, aut legitima non erit, aut ad vim vocis non attendet. Sed insuper.

EXPLICATUR 1. Conclusio discursu Magistri meorum Magistrorum; quo titulo appellare consuevi Pæ memoriam Rndum P. Laurentium Pikarski, Virum magni, & acutissimi ingenii, cujus Philosophica & Theologica scripta, utinam lucem vidissent. Substantia quæcunque creatæ, suscipit quædam à Deo causante, quæ ex vi suæ naturæ exigit tanquam sibi debita, aut saltem alicujus alterius perfectioris substantiæ à Deo creabilis perfectionem non superant, v.g. homo aliquis suscipit à Deo vim portandi 10. libras, aliquis verò alius, quascunque, defacto continet terra & aqua universa; qualis est Atlas. Jam vis portandi prima, defacto convenit homini ex principiis naturalibus, & est juxta existentiam ejus; altera verò non est quidem juxta naturalia hominis principia, attamen Deus potest creare talem substantiam portativam supra cujus vires hæc non essent. Et universalis supra suas exigentias. Eadem substantia creatæ à Deo suscipit alia quædam, quæ non modo suam existentiam superant; sed planè Deus talem substantiam facere non potest, cujus perfectionem naturalem non superent. & hæc vocantur excedentia, seu supernaturalia.

EXPLICATUR 2. Fundamento accepto ex

S. Th. 1. 2. q. 111. ad 2. Alia est hæc propositio, Non est hoc secundum existentiam naturæ; & alia, Est supra existentiam naturæ. Nam prius illud est ratio generica communis etiam ad excellentias, & defectus, qui dicuntur non esse secundum existentiam naturæ; & posterius non nisi nobilitatem quandam indicat, & quidem cum titulo excessivi; hoc posterius competit supernaturali, quod ex vi etiam nominis importat superantiam naturæ. Quia autem esse supra existentiam, & supra debitum, pro eodem sumuntur, erit necesse videre, supra quod debitum naturæ dicatur Ens supernaturale. Porro hoc debitum duplex potest esse, vel secundum conditionem naturæ, puta si dicamus debitum esse homini, quod habeat rationem, & alia quæ ad humanam pertinent naturam, ut inibi loquitur S. Th. Ens supernaturale quod est supra debitum non unius, sed cujuscunque naturæ creatæ, debet esse, nec secundum conditionem naturæ creabilis, nec secundum ea, quæ ad creabilem naturam pertinent. Quia verò tamen est creatæ naturæ habere ens supernaturale: est enim ens supernaturale alicujus subiecti; cum ergo non subiecti increati, hoc enim nullum datur, sed non nisi efficiens increatum, hoc ipso debet esse subiecti creati. Jam verò hoc ipsum esse subiecti creati, dupliciter spectari potest. quod ut explicetur, incipiamus à notioribus descendendo ad minus nota. In moralibus ea quæ sunt quidem excellentia, pertinent tamen ad aliquem, nec sunt illi simpliciter indebita. Sunt quædam, quorum quidem inchoatio habetur in illo qui illam excellentiam exornatur, ita ut saltem ex aliqua suppositione habeat ad illa jus & existentiam secundum inchoationem moralem, ratione suæ entitatis, alias præhabita, licet nondum completam; & ita v.g. ut nobilis Polonus conditione pauper, fortiter agens, etiam ad Senatoriam dignitatem evehatur, habet ad hoc jus inchoatum, licet non completum, inchoatum inquam, in ipsa entitate sanguinis nobilis, & annexorum illi. Alia autem in moralibus sunt ita excellentia, ut non habeatur vis inchoata, sed simpliciter moralitas nova accedere debet condistincta moraliter se tota à prioribus, ex cujus non nisi adventu, tum primum acquiritur jus & status, priori, simpliciter se toto moraliter condistinctus, ut cum plebejus indiget primum in nobilium numerum alligi; tumque primum evadit capax dignitatum, ita ut ante acquisitionem hujus status novi moralis non fuerit nisi quædam potentia passiva moralis. Sic etiam in præsentibus, sunt aliquæ excellentiæ ad quas habetur inchoata vis, vel in ipsa entitate, vel in illi annexis pro statu connaturali, & sic discursus de quadratura circuli, est quidem rudis homini donum excedens & indebitum: quia tamen rudis, habet principium discurrendi, animam, casu quo discursus.

currat de quadratura, non erit illi discursus ille supra jus ejus, saltem inchoatum: si tamen sit aliquod bonum, ad quod jus non habet inchoatum, sed illius possessio transferat ad alium statum condistinctum à priori, & prioribus similibus; ita ut ad illum statum, & conditionem solum præfuerit sola potentia passiva naturalis; illud ita excedens omnem substantiam creatam, & creabilem, ratione illius superantiae, supernaturale erit.

EXPLICATUR 3. Supernaturale, seu excedens quaecumque naturam creatam, & creabilem, per oppositionem ad naturam; opposita enim juxta se posita melius relucescunt. Tres sunt proprietates entis hoc ordine numerari solitæ. Unum. Verum. Bonum. ideq; ideò quia prius est esse in se, quàm ad aliud, unitas autem est in ordine ad se, prius ite est intelligere quàm velle, consequenter intelligibile præ volibili prius erit; verum autem idem est quod intelligibile; bonum idem quod volibile. Caterum si hæ proprietates spectentur secundum formalitates suas absolutas. Primum videtur esse verum. Secundum bonum. Tertium unum. Ratio, quia verum objectivum absolutè spectatum est esse secundum quod debet esse. Bonum autem est idem quod perfectum in quantum dicit excellentiam in suo genere; radicaturq; & communicabilitatem à parte sua, & appetibilitatem à parte aliorum. Quia autem non ideò est aliquid secundum quod debet esse: quia est perfectum & excellens, sed è converso; hinc fit, ut verum prius sit præ bono, etiam absolutè spectato; quia verò esse indivisum supponit esse perfectum ejus cujus sit divisio, fit ut tandem postrema sit ratio unius seu esse indivisi. Nihilominus posita etiam prioritate, & posterioritate istarum proprietatum in ordine ad nostras intentiones nunquam illæ inter se separantur, quod non tantum probat metaphysica ratio, petita ex identitate reali istarum proprietatum, sed etiam ex Instantiis physicis. Et ita natura, vel per se, vel aliunde petito adminiculo, reducit se in circulum, quæ figura, vel maxime ad unitatem accedit, quod apparet in aqua, arboribus, pulveribus, &c. quam proprietatem appellabat Pater Joannes Krempski, vir vastæ eruditionis Mundiabilitatem. Appetit item natura veritatem. Hinc ferrum v.g. vel ipsa æruginè; argentum item deauratum, vel ipso usu temporeq; ostendit quid sit, ex appetitu veritatis. Arbore crescent, evolvuntur in fructus ex appetitu perfecti seu boni, & sic de reliquis.

Porro istud unum, istud perfectum, istud verum; non potest æquabiliter & eodem modo respectu omnium habere natura, habet tamen, ut dixi, semper: Nam major est unitas per identitatem, quàm per unionem substantialem compositivam, aut personativam, quam per unionem accidentalem &c. Major item est nexus

cum esse, quod esse debet per identitatem, quàm cum esse per completionem; in bono etiam, major est nexus cum perfectione essentiali, quàm cum accidentali; tamen natura omnia illa appetit, & ad illa se reducit, licet non eodem modo.

Universaliter autem hæc ferme sunt in quibus natura appetit unitatem, bonitatem, veritatem. Primo in identificatione. Secundo, in complementis substantialibus, tam ratione partium, quàm ratione suppositorum eorumque unionem. Tertiò, in passionibus ad complementum requisitis. Quarto, in principis agendi. Quintò, in eorum effectis. Unde est certa series agendi etiam in causis æquivocis: quia natura vult unitatem; tribuitq; effectus perfectionem univocam, vel æquivocam, titulo bonitatis, &c.

Hæc ergo spectari possunt à parte naturæ. Cui oppositum supernaturale illud erit, quod neq; identificatur alicui substantiæ creatæ, vel creabili; neque debetur alicui tanquam parti, tanquam terminus, tanquam passio, tanquam principium agendi, aut tanquam effectus, idq; titulo suæ excessivitatis, quæ tota collectione negatà verum erit, quod excedat quancumque substantiam creatam, vel creabilem, adeoque quòd sit supernaturale.

ADDO. quædam ad explicationem terminorum in Conclusionem positorum. Loco generis ponitur potius particula esse quàm ens: quia esse acceptum nominaliter, est genus inferius ente, prædicabileq; immediatè de substantiæ & accidente, de essentia, & existentia. Genus autem in definitionibus proximum poni debet. Non accipitur pro genere accidens: quia possibile est aliqua entitas substantialis modalis, & tamen supernaturalis. Reliqua ponuntur differentie loco. Unde esse, Angeli non est supernaturale: quia debetur substantiæ creabili, quæ est Angelus; species Angelicæ, si ponentur in nostro intellectu non essent supernaturales; quia debentur alicui substantiæ nempe Angelo; nec esset supernaturalis intellectus positus in lapide; quia debita alicui intellectui concursus tamen ille qui præstaretur à Deo lapidi ad illam intellectionem producendam esset supernaturalis: quia excedens quoscumque concursus Angelo vel homini præstabiles. Dicitur autem quòd supernaturale sit indebitum etiam creabili substantiæ: quia aliàs si supernaturale deberet excedere non nisi creatas naturas; tunc Angelo, qui nondum est creatus, gratia & lumen gloriæ non essent supernaturalia: quia sunt supernaturalia non nisi ratione naturæ creatæ, sufficiensq; ponere omnem substantiam creabilem, nisi quod ly creabile, possit sumi non nisi pro postea creanda. Additur Ly Radically: quia tali addito rationes respectivæ transcunt à absolutas, primò definitivas. Quod ut intelligatur.

Novo

NOTO 1. Rationes absolutas esse nobis ignotas. Tum quia. Id experimur: quæ enim est ratio absoluta definitiva hominis, cum ratione sit quid respectivum ad actus? quæ ratio definitiva caloris, cum ratio productivi calefactionis sit etiam respectiva. Tum quia. Rationes absolutæ, non petunt secum cointelligi aliud, quod autem non petit cointelligi aliud, diffusius intelligitur, vel ex proportionem ad sensibilia: nam unam arborem à longe non videremus, videremus sylvam. Tum quia. Rationes respectivæ adferentes pluralitatem objectorum, involvunt pluralitatem convenientiarum, & differentiarum, adeoque plures titulos noscibilitatis. Dumque per relationes non prodit se natiura ad extra, manet in secreto quasi difficultiori attingibilitatis.

NOTO 2. Quod alibi repetitò inculcatum. ut ly radicaliter evadat definitivum absoluti, debet apponi formalitati primæ respectivæ: quia hoc ipso daretur prior radix, adeoque prior illa non esset radix. Unde non rectè homo definitur per risibile radicaliter: quia datur prior radix & rationalis radicaliter. Hoc in præsentis servatur: quia superantia naturæ quæ est quid respectivum, nihil datur prius in supernaturali; lyq; radicaliter illi additum, evadet primo essentialis conceptus.

NOTO 3. Quod ratio respectiva formalis, quæ additione termini Radicaliter, extrahitur ad rationem absoluti, nulli possit competere, nisi cui competit ipsa ratio radicalis: quia istæ rationes sunt indistinctæ realiter, & si illa ratio formalis non competit per aliquid superadditum, sed per se ipsam, hoc ipso habebit identitatem sibi rationem radicalem; & ita nihil potest esse seipso habens formaliter rationalitatem, quin etiam habeat illam radicaliter. Unde etiam in præsentis nullum competet esse formaliter superantiam substantiæ, nisi cui competet radix illius superantia.

Solvuntur Objectiones.

OBJICITUR 1. Sunt pro statu naturæ puræ, debiles gratiæ; illæ per nos deberent esse supernaturales: quia gratis datæ, adeoque indebitæ, & tamen supponuntur illæ gratiæ nonnisi naturales?

RESPONDETUR. Ly debitum non debet accipi hic prout importat ly obligat, & prout excludit gratis: Nam & ipsum esse humanum, Petrus existens, accipit gratis, & à Deo non obligato, ut illum producat. Sed accipi debet ly debitum, prout opponitur excedenti: quia verò illæ gratiæ, non essent excessivæ substantiæ creatæ, & statûs naturalis, sit, ut illæ gratiæ non sint supernaturales.

OBJICITUR 2. De hoc ipso restat quærere quid sit hoc esse excessivum radicaliter acceptum.

RESPONDETUR. Restat quidem quærere, sed quæstione consimili; quæ restat quærere, quid sit animal rationale: & sicut isti quæstioni nonnisi per inductionem particularium, & explicationem terminorum sit satis. Ita & in præsentis.

OBJICITUR 3. Homine in statu supernaturali constituto, non excedit statum illius gratiarum supernaturalium collatio; & nihilominus illæ gratiæ sunt supernaturales. Ergo stare potest, ut aliquid supernaturale, non sit excessivum substantiæ.

RESPONDETUR. Aliquod supernaturale potest non esse excessivum substantiæ, non quomodocunque sumptæ, sed elevata; superantia autem naturæ, quam adstruimus in ente supernaturali; debet esse respectu naturæ non elevata: fieri enim potest ut aliquid supernaturale habeat denominationem naturalis. Sicut miraculo non est miraculum sed natura, miraculum esse; ita & supernaturali non est supernaturale, sed naturale, esse supernaturale.

OBJICITUR 4. Ex dicta explicatione sequi, quod memoria quam retinent damnati, de suis actibus supernaturalibus quos fecerunt sit supernaturalis; actus item reflexos factos à peccatoribus supra actus supernaturales in gratia factos: neq; enim isti actus fieri possunt, nisi habeantur actus supernaturales; & tamen hanc memoriam, & reflexionem omnes ponunt esse naturalem.

RESPONDETUR 1. Arriaga, hæc non esse entitativè supernaturalia; sed nonnisi præsuppositivè: quia scilicet præsupponunt actus, supra quos memoria, vel reflexio cadit; debenturque naturæ: quia hæc est ex natura sua reflexiva & memorativa.

RESPONDETUR 2. Sicut nos cum elicimus actum supernaturalem, non internoscimus ejus supernaturalitatem; sic nec memoria illorum actuum cadit supra illos actus quæ supernaturales sunt, sed non nisi supra rationem communem actus habiti, quæ ratio non est supernaturalis. Et certè, si illa memoria actus supernaturalis, esset intuitiva, & ipsa esset supernaturalis, non est autem intuitiva, sed est similis ei notitiæ, quam habet Metaphysicus de supernaturalitate ut sic.

INSTABIS 1. Ex hac doctrina sequi, actus maxime supernaturales esse naturales: quia sicut ex suppositione actus supernaturalis habiti, debetur memoria illius actus; ita ex suppositione gratiæ & habituum, debentur actus supernaturales, dicitq; poterit illos nonnisi præsuppositivè esse supernaturales.

RESPONDETUR. Disparitatem imprimis esse: quia illa memoria debetur nonnisi naturæ, qua natura est, actus autem illi non debentur naturæ, sed gratiæ; adeoque naturæ quæ elevata. Unde memoria illa non est supernaturalis:

ralis: quia non habet superantiam cuiuscunque naturæ creatæ, vel creabilis, utpotè omnino similis cognitioni metaphysicæ de supernaturalitate, illi autem actus dicunt talem superantiam.

INSTABIS 2. Defacto supernaturalia debentur substantiis creatis: quia posito lumine gloriæ, sequitur visio supernaturalis, quæ ipsa non debetur lumini, sed animæ videntis.

RESPONSUM. Supernaturalia posse deberi substantiis creatis, quæ elevatis per aliquid su-

pernaturale; licet non debeantur substantiis creatis secundum se spectatis.

OBJICITUR 5. Positâ supernaturali cognitione alicujus boni, ratio exigendi concupiscendum illud bonum est anima. Ergo supernaturalia non superant exigentiam creaturæ.

RESPONSUM. Rationem exigendi illius concursus esse animam, non quocunque modo spectatam, sed prout elevatam. Conclusio item procedebat de substantiis secundum se spectatis.

DISPUTATIO IX.

De Divisione Entis Supernaturalis & Specificatione.

Divisio Communis est in naturale substantiale, qualis est per multos Unio Hypostatica, & in naturale Accidentale, qualia sunt, lumen gloriæ, gratia, dona, character, &c. Dividitur item supernaturale, in spirituale, qualis est character; & in materiale, qualis esset qualitas supernaturalis re-creativa gustus humani in cælo, quam ponunt aliqui. Dividitur item in supernaturale quoad substantiam, & supernaturale quoad modum. Supernaturale quoad substantiam quod est cuiuscunque substantiæ creatæ, vel creabilis superativum secundum suam entitatem, talis est Visio Beata, Gratia. Supernaturale autem quoad modum, est, quod quoad speciem non est indebitum alicui creaturæ; licet quoad circumstantias hæc & nunc sit indebitum; idque pluribus modis contingere potest. 1. ratione modi existendi, ut si quantitas existat sine omni subjecto. 2. ratione modi agendi, ut si fiat ignitio sine præviis alterationibus. 3. ratione sublati impedimenti, ut si cæcus videat. Divisio quæ facessit difficultatem est in accidens supernaturale, quod omnes admittunt; & in substantiam supernaturalem, quam posse dari post Molin. docet Valentia Prima parte, d. 1. qu. 12. pun. 3. Ripalda, multis præcipue d. 23. Negant illam Suar. & Vasq. quibus accedit Rec. Suar. citatus §. 10. & Amicus 1. p. d. 9. Sect. 6. n. 160.

QUÆSTIO I.

*Potestne dari species Entis Supernaturalis,
quæ sit substantia Supernaturalis
Creatæ?*

DICENDUM est. *Impossibilem esse substantiam supernaturalem creatam.* Implicantiam adferre non est ita obvium.

DIFFICULTAS I.

Examinantur Implicantia.

PRIMA sit quam adfert Amicus: Implicat quod est proprium unius naturæ, fieri proprium alterius, nisi natura unius commutetur in naturam alterius, sed omnis operandi modus supernaturalis, est proprius Dei. Ergo implicat fieri proprium creaturæ.

RESPONDETUR pluribus viis. Imprimis Argumentum multum probat: probat enim supernaturale accidens non posse dari: quia si proprium unius naturæ substantialis, non potest fieri proprium alterius, naturæ substantialis, multo minus poterit fieri proprium accidentis, consequenter accidens non poterit habere modum agendi supernaturalem? Quod si dicas alio modo supernaturalitatem convenire accidentis dicent oppositi, alio etiam modo posse convenire substantiæ supernaturali. Rursus operatio supernaturaliter à se, est proprium Dei, & incommunicabile creaturæ, licet ab alio accepta virtute, possit operari creatura. Denique alia sunt ultimò propria Dei, & hæc non possunt communicari creaturæ, alia non ultimò propria: sicut proprium est Deo misereri & parcere, & tamen conveniens etiam creaturis. Non ostendit autem implicantiam argumentum, quod operari supernaturaliter, sit ita proprium Dei, ut sit ultimò proprium, & incommunicabile substantiæ supernaturali.

IMPLICANTIA 2. est, quæ etiam utitur Rec. Suar. Repugnat creatura suapte naturâ ac propriis viribus videns Deum, si autem daretur substantia supernaturalis, propriis viribus posset videre Deum. Minor, probatur: quia talis substantia posset naturaliter fieri grata, gratia tan-

ificante: esset enim ejusdem ordinis cum gratia, & illius capax. Ergo posset naturaliter fieri Beata: nam gloria, est connaturalis gratiæ.

RESPONDET Ripalda. Conc. Totum. Deinde non implicat gratia distincta specie ab hac præfenti, & quæ non sit semen vitæ æternæ; multo autem magis, poterit esse substantia supernaturalis, quæ tamen naturaliter videre Deum non possit. Rursus quod si illa substantia esset quidem supernaturalis, materialis tamen? Item inter substantias naturales non omnes substantiæ naturales, quascunque perfectiones naturales deponunt. Cur ergo implicabit substantia supernaturalis, non nisi aliquas perfectiones deponens supernaturales, inter quas, non foret gratia & visio.

3. IMPLICANTIA est ex Koning. Substantia, ex se dicit aliquid absolutum omnino, nec ullum respectum connotat, ut patet in nomine Angelus, homo &c. Supernaturale autem, dicit aliquid respectivum.

RESPONDETUR. Hoc Argumentum probare, quod substantia non possit esse creatura, quia creatura est quid respectivum, substantia autem est quid absolutum. Dictum etiam supra, supernaturale quoad modum significandi, & secundo essentialiter, esse quid respectivum, hoc autem non obstat, ut sit ens in se verè absolutum.

4. IMPLICANTIA. Quæ utuntur aliqui apud Rec. Suar. Si daretur substantia supernaturalis esset ordinis divini, non potest autem esse ordinis divini: quia omnis substantia realis, quæ est ordinis divini, aut est Deus, aut pars Dei; ad eum modum, quo omnis substantia realis, ordinis Angelici, aut est Angelus, aut pars Angeli.

RESPONDET Rec. Suar. Hoc argumentum probare, nec possibilem esse modum substantialem supernaturalem: quia hic deberet esse ordinis divini; adeoque pars modalis Dei. Et sic ut an ma separata elicit connaturaliter visionem intuitivam Angeli, quæ tamen est ordinis Angelici, & nihilominus anima nec est Angelus, nec pars Angeli; ita & in præfenti. Probat item argumentum, non posse dari accidens supernaturale, quia & illud deberet esse ordinis divini, adeoque Deus vel pars Dei. Rursus argumentum immeritò supponit, quod esse supernaturale sit definitive esse divinum. Denique negatur illa Major: quidquid est ordinis divini vel est Deus vel pars Dei. Probationesque ejus solum ostendunt, quæ sunt alicujus ordinis per identitatem, illa esse illudmetipsum, vel partem ejusdem, non autem quæ sunt illius ordinis per participationem, & revocabiliter.

5. IMPLICANTIA est communis. Quia scilicet illa substantia supernaturalis deberet esse supra se ipsam: siquidem esset supra omnem naturam creabilem; nihil autem potest esse supra se ipsam.

RESPONDERI potest. Quod illa natura foret quidem supra omnes creatas & creabiles substantias naturales; sed non fore supra omnem supernaturalem substantiam, adeoque non erit supra se ipsam: quia illa non includitur inter omnes substantias naturales creabiles, sed in alio membro inter creabiles supernaturales; ita ut utrumque hoc membrum, contineatur sub genere substantiæ creabilis. Et sicut malè quis argueret, implicare quantitatem infinitam, eò quod esset supra omnem numerum finitum creabilem, adeoque supra se ipsam; idque ideo malè argueret: quia in divisione quantitatis in finitam, & infinitam, infinita quantitas non includitur in finita, quam omnem superat; sed constituit speciale divisionis membrum; sic etiam aliud est membrum à substantia naturali, substantia supernaturalis, nec includitur in illo; hinc superando substantiam omnem naturalem, non superabit se ipsam. Ex qua Responsione

INFERES, non esse ridiculum etiam positâ definitione supernaturalitatis à nobis adlatâ, quærere; an substantia supernaturalis sit possibilis, eò quod tota illa definitio possit intelligi de natura seu substantia creabili, non verò ut dixi, de supernatura seu supersubstantia. Imò cum non possit melior definitio adferri entis supernaturalis, quod ex illa sequatur impossibilitas substantiæ supernaturalis, id non destruit bonitatem ejusdem.

DIFFICULTAS II.

Defenditur Impossibilitas substantiæ supernaturalis.

PROBATUR I. Illa substantia supernaturalis, & esset supernaturalis ut supponitur, & non esset; quia impossibile est esse substantiam supernaturalem, & non superare naturam, modo excessus ad supernaturalitatem requisito; sed illa substantia supernaturalis, esset supernaturalis substantia, non superans naturam, modo excessus, ad supernaturalitatem requisito. Quod ipsum probatur: quia non potest ostendi, quam substantiam superaret modo excessus ad supernaturalitatem requisito. Quod ipsum probatur. Non sufficit ut substantia supernaturalis superet non nisi aliquas substantias naturales: Nam defacto supremus Angelus superat omnes substantias creatas, nec tamen est supernaturalis in substantia, imò si sufficit ad supernaturalitatem superare aliquas substantias creabiles; nulla erit possibilis substantia naturalis; quia nulla est possibilis quæ non superet alias. Non sufficit item ad constitutionem substantiæ supernaturalis, quod superet omnes substantias creabiles naturales. Tum quia. Sicut supponi potest per impossibile numerus maximus finitorum: ita supponamus supremam substantiam

(Z)

tiam in ordine substantiæ naturalis, hæc superaret omnes inferiores se, & nihilominus illa substantia foret naturalis. Supponitur enim esse suprema in ordine substantiarum naturalium. Ergo quod est superare omnes substantias creatas naturales, non est superare modo excessus ad supernaturalitatem requisito. Tum quia. Attendendo ad principia oppositorum non implicat contradictionem superare reliquas omnes substantias naturales se non superando, & tamen stando in ordine naturalis substantiæ, ad eum modum, quo homo superat in ordine animalis omnia animalia se inferiora, se non superando, & tamen stando in ordine animalis. Ostende ergo prædicatum cur extraheretur illa substantia, etiam ita superans substantias naturales, ab ordine naturali, ad ordinem supernaturalem; etsi substantia supernaturalis debet superare omnes substantias naturales, quid erit ista natura, à qua denominabuntur illæ substantiæ naturales prout oppositæ supernaturalibus? Tum quia vel per te implicat contradictionem creatura perfectissima naturalis, vel non implicat; si non implicat. Ergo per hoc quod est superare omnes reliquas creaturas naturales, non potest constitui supernaturale; inesse supernaturalis; si autem implicat, dico te nullum habere fundamentum plus dandi perfectionis & possibilitatis illi substantiæ supernaturali, quam creaturæ perfectissimæ. Ergo si illa implicat, & hæc implicabit. Et sicut Deus superat omnem creaturam, suâ substantiâ naturali, sic & illa substantia quam tu dicis supernaturalem, superaret nonnisi naturalitate substantiæ reliquas. Nec quidquam aliud ulterius adferri potest, ex cuius superantia, desumatur supernaturalitas.

RESPONDEBIS 1. Argumentum multum probare: probaret enim quod etiam accidentia supernaturalia sint impossibilia, quam enim excederent substantiam?

CONTRA est. Quia potest ostendi respectu cuius naturæ supernaturalitatem accipiat accidens: nempe substantia quæcunque possibilis, quod tu non potes dicere de illa substantia supernaturali.

RESPONDEBIS 2. Substantiam illam supernaturalem ex eo fore supernaturalem, quia superabit etiam creaturam illam perfectissimam naturalem.

CONTRA est. Tum quia; Si quæretur quare illa creatura perfectissima naturalis, non possit superari nisi à substantia supernaturali. ratio dabitur: quia hoc ipso prior illa substantia non esset perfectissima naturalis, quæ ratio nondum in suis terminis explicat, quomodo ex illa superantia substantiarum naturalium, ut assumitur, jam evadat supernaturalis illa substantia. Tum quia; hoc ipsum probatur. Ponatur per impossibile numerus maximus finitorum, si alius ponatur illum superans nonnisi unâ unitate, non

reddetur ille superans, hoc ipso jam infinitus: nam nihil infinitatur unâ unitate. Ergo etiam non redditur aliqua substantia supernaturalis reliquarum omnium substantiarum naturalium, residuâ superatione residuæ substantiæ naturalis, non reddetur supernaturalis. Sicut enim infinitum debet habere aliquid plus præ superantia per unam entitatem alicujus finitudinis; ita & superantia constituens supernaturalitatem, debet reddere aliquid supernaturale, non per superantiam illius unius entitatis; cum præcisa superantia reliquarum, non constitueret illud in ratione supernaturalis. Tum quia; non redditur præcise finitus numerus per hoc infinitus, quia superat numerum maximum finitorum: sed hoc habet ratione numerorum finitorum. Ergo etiam non per hoc præcise substantia illa supernaturalis foret supernaturalis: quia superaret supremam substantiam naturalem, omnesque substantias naturales; sicut & ille numerus omnem numerum maximum finitorum: sed insuper debet ostendi aliquid aliud fundamentum illius supernaturalitatis, & de hoc quæritur, quid illud sit.

RESPONDEBIS 3. Seipsâ & conditione suæ entitatis illam substantiam fore supernaturalem. Sæpe autem recurritur ad conditionem talis entis.

CONTRA. Quia & erit conditio suæ entitatis. Talis ut supponitur, & non erit; quia involvit in se tale esse, de quo quærere restat, ex quo nam fundamento respectivam illam superantiam participet, & respectu quarum naturarum, quæ tamen superantia sit sufficiens ad tale esse habendum. Jam autem tunc per conditionem entis rectè respondetur, quando illa ipsa non involvit terminos, de quibus ipsis quærere restat, tanquam de habentibus in se ipsis difficultatem.

PROBATUR 2. Restaurando implicantiæ. Illa substantia supernaturalis, & foret supernaturalis ut supponitur, & non foret; quia ad supernaturalitatem substantiæ, requiritur prædicatum impossibile, nempe superantia sui ipsius: quia ad illam requiritur superantia omnis omnino substantiæ creatæ; quod ipsum probatur. Si accidens aliquod supernaturale excederet omnes reliquas substantias unâ exceptâ, jam non esset illud accidens supernaturale. Sicut quavis risibilitas excedat omne possibile animal distinctum ab homine, nihilominus est naturalis: quia non excedit substantiam humanam; ex quo colligitur, quod ratio accidentis supernaturalis desumatur ab hoc, quod est omnis possibilis creatam substantiam excedere; quod ratio supernaturalis accidentis desumitur ab excessu omnis creatæ possibilis substantiæ, apparet illum excessum esse radicem supernaturalitatis: radix enim supernaturalitatis, debet esse unica; sicut & radix rationalitatis. Quod si hæc excessus, est radix supernaturalitatis, ergo sicut de ratione accidentis est, superare omnem

sibilem substantiam, etiam de ratione substantiæ supernaturalis erit excedere omnem substantiam possibilem, cum ergo substantiæ supernaturali non possit competere superantia omnis possibilis substantiæ creatæ, quia hoc ipso superaret seipsam, fit, ut illi nec supernaturalitas competere possit.

PROBATUR 3. Substantia supernaturalis non potest esse supra omnem substantiam creabilem, & tamen deberet esse, ut assimebat 5. Implicantia. Ergo implicat: quia quod non potest id esse, quod debet esse, omnino implicat esse: si enim non implicaret, hoc ipso posset esse. Antec. quoad 1. partem jam supponitur probatum. Et certe si de illa substantia supernaturali verum esset dicere, omnem substantiam creabilem superat, vera etiam erit hæc æquipollens, nullam substantiam creabilem non superat. Ergo etiam superat seipsam; quod illatum probatur; quia si non superaret seipsam, vera esset hæc propositio, aliquam substantiam nempe seipsam non superat, vera autem esse non potest; quia aliàs falsa esset illa universalis, omnem superat: quæ tamen dicitur esse vera.

Quod autem deberet esse substantia supernaturalis supra omnem substantiam creabilem, adeoq; etiam supra seipsam, hoc inde probatur, quia si non esset supra seipsam id ideo esset: quia in categoria substantiæ creatæ, esset, ut dicebatur in Responsione, substantia supernaturalis membrum oppositum, cuicunque naturæ creatæ; quæ sola deberet superari; sed hoc necdum excusat; ne substantia supernaturalis sit supra seipsam, quod ipsum probatur; quia licet ex aliqua formatione categoriæ opponendo supernaturale naturali, non sequatur substantiam supernaturalem esse supra seipsam tamen si formetur categoria, ut sic supernaturalis divisibilis in substantiam supernaturalem; & accidens supernaturale, sequitur substantiam supernaturalem esse supra seipsam; quod ipsum probatur: quia illud genus quod divideretur in substantiam, & accidens supernaturale; esset excessus supra omnem substantiam creabilem, ut deposcit definitio supernaturalis, quod genus, quia deberet prædicari etiam de substantia supernaturali, hoc ipso inferretur illam debere esse supra seipsam; quia supra omnem substantiam creabilem. Concedo quidem id implicare, sed sequitur implicantia, ex tua positione. Rursus bene arguitur implicare numerum finitum majore omnibus finitis: quia esset major seipso. Ergo etiam bene arguitur, esse impossibilem substantiam excedentem omnem creabilem: quia superaret seipsam; ex definitione autem ut sic supernaturalis, debet superare supernaturale, omnem substantiam creabilem. Respicunt hæc omnia id principium, quod Ens supernaturale non possit definiri per præcisam superantiam cujuscunq; substantiæ cum addito na-

turalis; cum enim hæc ly naturale sumatur pro contrapposito supernaturali, de hoc ipso quaeritur in quo stet, unde ly illud substantia naturalis, vel est prædicabile de substantia supernaturali vel non? Si non prædicabile, ostende constitutiva illius, & conceptum. Si prædicabile, adhuc erit supra seipsam. Cumque adhuc illi ipsi substantiæ supernaturali sit naturale habere hanc naturam, si supernaturale est supra substantiam, naturalem, erit etiam supra eam, quæ competit substantiæ supernaturali, illaque, consequenter erit supra se ipsam.

DIFFICULTAS III.

Solvuntur Objectiones.

OBJECIT 1. Ripalda, d. 23. n. 9. Non repugnat substantia habens connexionem cum gratia justificante, talis autem esset intrinsecè supernaturalis: supernaturalitas enim consistit in connexionem rei cum gratia justificante. Major probatur: Substantia ordine transcendenti, aut identitate reali connexa cum gratia sanctificante, non continet suo conceptu quidditativo perfectionem infinitam sed finitam: neque enim desiderat illa connexio infinitatem terminari, aut rationem modi, quippe accidentia creatæ, possunt aliqua bona supernaturalia intrinsecè, unire sibi. Quod si hæc connexio non continet in suo conceptu perfectionem infinitam. Cur non poterit tribui creaturæ.

RESPONDETUR. Imprimis per ea quæ in simili dicta sunt. An visio Dei possit esse alicui intellectui naturalis. Insuper hæc adduntur. Imprimis quod supponat conceptum supernaturalitatis stare in ordine ad gratiam, quod negatum. Deinde talis ordo deiceret quidem gratiam à conditione supernaturalis: jam enim non excederet exigentiam substantiæ creatæ; sed non apparet quod hoc ipso jam statueret illam substantiam in ratione supernaturalis. Hujusq; ratio est: quia definitio supernaturalis, est prædictus excessus; quam definitionem tu aliunde non impugnas. Deinde potest ostendi repugnantia in dicta substantia, non quidem ex prædicato infinitudinis; sed aliunde. Sicut in hirco-cervo est repugnantia, & non ex titulo infinitudinis; esset autem hæc repugnantia: quia & exigeret gratiam, supernaturalem, ut supponitur, & non exigeret: quia quod exigitur necessario, ab aliqua substantia, hoc ipso non est supernaturale, ut definitio ostendit quam tu aliunde non impugnas. Deinde & emanaret ex se illam gratiam, illa substantia ut supponitur, & non emanaret: quia in priori ante emanandum, nõ esset per quid constitueretur in ratione superantis, superantiæ ad supernaturalitatem requisita. Responderi etiã potest ad implicantias assignatas, quia sc. illa substantia; de qua dicitur, & esset

supernaturalis, exigeret enim gratiam, & non esset supernaturalis ob rationes adlatas.

ADDO. Discurrendo de classe supernaturalium; sunt aliqua supernaturalia, quæ hic & nunc sunt supernaturalia, sed absolute possent alias haberi; & hæc sunt naturalia quoad entitatem. Deinde sunt aliqua supernaturalia, quorum similia possunt esse naturalia ordine excepto v. g. Amor Dei super omnia potest esse & naturalis & supernaturalis. Denique sunt aliqua supernaturalia quæ non tantum secundum ordinem, sed nec secundum speciem possunt similia haberi. Talis est visio Dei, unio Hypostatica &c. Quod autem possibilis sit classis talis Ratio est. Tum quia. Quamvis possint esse similes in aliquibus sensationes intellectionibus quoad perceptiones objectorum, dantur tamen tales attingentia intellectuales, quarum similes in specie, nunquam haberi possent & principiari a sensu; nam nunquam sentiri potest spiritus, intelligi potest. Ergo etiam dabuntur aliqua supernaturalia, quibus etiam quoad speciem, non possunt similia responderenaturalia. Tum quia. Entium supernaturalium conditio innotescit nobis ex S. Auctoritate, & quia cum dicitur, amor sicut oportet, est supernaturalis: bene inferitur nulli naturæ esse naturalem; ita quia sine addito, sine ly sicut oportet, visio Dei dicitur esse supernaturalis, Unio item hypostatica, sit ut semper sit supernaturalis. Quando ex dignitate objecti & Termini taxatur supernaturalitas, impossibile erit quodcumque versans circa illud objectum non esse supernaturale; nam idem manens idem, semper facit idem, & hoc ipso non ex objecto taxaretur supernaturalitas; quia autem ex Deo prout est in se, taxatur supernaturalitas visionis, hinc fit ut Deum prout est in se, nulla naturalis notitia attingere possit. Et sic semper est; Unio Hypostatica supernaturalis; quia semper manet eadem dignitas Dei alligandi substantialiter.

OBJICIT 2. Possibilis est creatura, cui sit connaturalis patratio miraculorum. Ergo etiam possibilis erit creatura supernaturalis.

RESPONDETUR. Neg. Conf. si procedat de miraculis quoad modum, quæ cum sint in entitate naturalia, possunt saltem nobilioris substantiæ vires non excedere, nullaque in hoc est implicancia, quæ affertur pro Conseq. Si autem Antec. procedat de miraculis quoad substantiam supernaturalibus, Negandum est.

OBJICIUNTUR 3. Paritates aliqua.

1. POTEST dari accidens supernaturalis. Ergo & substantia.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia accidens habet unde desumat suam supernaturalitatem: nempe ab excessu omnis substantiæ creatæ & creabilis, quas excedendo, non excedit seipsam: jam autem, non habet unde desumat suam supernaturalitatem, substantia supernaturalis.

2. PARITAS. Potest dari aliquid substantiale supernaturale. Ergo poterit dari & substantia supernaturalis.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia ratio supernaturalitatis inclusa in aliquo substantiali v. g. subsistentia supernaturali si datur, potest desumi ab eodem principio a quo desumitur ratio supernaturalis accidentium, nempe ab excessu supra omnem substantiam creatibilem, quin tamen illud substantiale excedat seipsum; non potest autem similis excessus ostendi in substantia supernaturali, a quonam desumatur.

3. PARITAS est ex Ripalda. Non implicat forma substantialis exigens naturam suam subiectum in quo agat, & non exigatur ab ipso, sicut est possibilis forma accidentalis exigens subiectum, cum tamen subiectum non exigat illam, hæc autem forma esset supernaturalis: non enim illam exigeret subiectum. Ergo non implicat substantia supernaturalis.

RESPONDETUR. Eo casu & non exigeret subiectum illam formatam ut supponitur, & exigeret: quia vel ordinaretur ad constituendum cum illa forma compositum substantiale, vel non ordinaretur: si non ordinaretur. Ergo non erit illa forma substantialis, quia hæc ordinatur ad compositum substantiale. Si autem ordinaretur, hoc ipso exigeretur: quia aliarum formarum exigentia saltem sub disjunctione, est prædicta ordinatio. Deinde illa forma & esset supernaturalis, ut supponitur, & non esset propter implicancias adlatas.

Q U Æ S T I O II.

An Deus sit substantia supernaturalis.

EST quæstio ferme de voce. Caterum Deum esse substantiam supernaturalem tenet uterque Suar. & plures alii ex RR. Negat Arriaga & Salaz. cum Aug. Lib. 12. de Civ. Dei & Damasc. epist. 4. cap. 10. Ut distinctius procedatur.

ASSERO I. Respectu sui met ipsius Deus non potest dici substantia supernaturalis, seu sibi met ipsi supernaturalis.

RATIO I. Implicat aliquid sibi met ipsi esse supernaturale: quia & esset sibi met ipsi supernaturale, ut supponitur, & non esset: quia nihil est supra seipsum: deberet autem supernaturale sibi met ipsi; esse supra seipsum: nam quacumque formalitate cogitabis, illud non esse supra seipsum, ostendes sibi met ipsi non esse supernaturale: quia debitum sui esse, sibi met ipsi non est superans.

RATIO 2. est a posteriori. Quia etiam, esse gratiam supernaturalem, non est illi supernaturale, sed naturale. Imò exigeret gratia aliunde supernaturalisari, si ipsa non esset sibi naturalis: quia sicut homini non est naturalis gratia, indi-

R. P.
THE MLC
ZIANOWS
Tom de
D. VI

get homo gratiâ supernaturali; ita & in præfenti.

RATIO 3. Respectu Dei visio quam de se habet, vel est illi supernaturalis; vel naturalis. Si supernaturalis. Ergo non exigit se videre, nec exigit esse Beatus. Si naturalis; nec esse Deum erit illi supernaturale: quia visio Dei est realiter Deus. Quando autem urgetur quod est respectu alius tale, etiam respectu sui est tale; id universaliter non est verum: quia aliâ usio deberet seipsam urere: tunc ergo tale aliquid est respectu sui, quale est respectu alius, quando non est radix prædicati ad aliud; hoc enim ipso cum sibi ipsi non sit aliud, fit ut sibi ipsi non sit hoc, quod est illi ad aliud.

ASSERO 2. Si nomine supernaturalis præcisè non aliud accipias, quàm esse indebitum omni substantiæ creatæ & creabili, vel esse excedens omnem substantiam creatam, vel creabilem; in isto sensu Dens est substantia supernaturalis.

RATIO. Quia esse illius est tale esse, ut sit superius omni creato esse.

ASSERO 3. Si nomine supernaturalis non tantum præcisè accipias, se excedens omnem creaturam, sed simul esse quod non implicat, & tamen non potest haberi nisi ab altioribus viribus, quàm sint vires naturæ, in isto sensu non potest dici Deus substantia supernaturalis.

RATIO. Quia tale esse sic conceptum, importat implicitè esse ab alio, hoc est, ab altioribus viribus: implicat autem Deum esse ab alio. Ex communi autem apprehensione supernaturale apprehendimus tanquam aliquid indebitum naturæ, completivum tamen illius ex ordinatione altioris principii, quod respectu substantiæ divinæ dici non potest.

ASSERO 4. Deum esse substantiam naturalem in causando.

RATIO. Quia dantur supernaturalia ut fides docet, sed hæc non sunt à substantiis creatis secundum se, aliâs hoc ipso essent naturalia. Ergo debent esse à Deo supernaturalium causa; adeoque à Deo supernaturali substantia in causando.

ASSERO 5. Præstat simpliciter Deum appellare substantiam naturalem, quàm supernaturalem.

RATIO. Quia Dei quàm perfectissimum debemus formare conceptum. Sed si dicamus Deum in essendo esse substantiam supernaturalem, non formabitur Dei perfectissimus conceptus; quod ipsum probatur. Si per naturam haberet aliquis quod titulo supernaturalitatis habendū aliâs esset, ille perfectior esset. Et sic perfectior esset homo, cui connaturalis esset gratia præ nobis, quibus est supernaturalis. Ergo etiam si dicamus Deum esse substantiam naturalem, magis proprium illius conceptum formabimus.

RESPONDEBIS 1. Retorquendo Argumentum: quod scilicet magis perfectus Dei

conceptus formabitur, dicendo, Deum esse substantiam supernaturalem: quia eo casu, & id haberet Deus quod haberet titulo substantiæ naturalis, & simul supernaturalitatem.

CONTRA. Quia insuper habere supernaturalitatem, minus est, si idem habeas naturaliter. Sicut majus esset naturaliter videre Deum, quàm habere supernaturalitatem videndi.

RESPONDEBIS 2. Argumentum verum esse nonnisi de istis quæ supernaturalisantur per aliquid superadditum; & ita melius esset homini gratiam Dei habere naturaliter, quàm supernaturaliter. Cæterum quæ supernaturalisantur per identitatem, meliora sunt, quàm illa quæ sunt talia per identitatem naturalem.

CONTRA. Quamvis melius sit esse entitatem supernaturalem, quàm naturalem, si id non præstat entitas naturalis, quod præstat supernaturalis, non tamen si præstent utraq; etiam per identitatem. Unde si imaginemur contendere inter se qualitatem naturalem idem præstantem quod supernaturalis, cum qualitate supernaturali; bene diceret qualitas naturalis. Ego excello, quia id quod excessivum in te; mihi est debitum & natura. Et ita si comparentur etiam inter se amor naturalis Dei & supernaturalis præcisè in prædicato amoris, non superatur, sed in prædicato sicut oportet.

DICES 1. Ens supernaturale est istud, quod est radix esse excedentis omnem substantiam creabilem; sed Deitas est talis radix. Ergo.

RESPONDETUR. Hoc argumento probari nonnisi Assert. 2. unde conceditur Totum; reflectendo autem ad Assert. 3. Dici potest quod implicitè illud esse excedentis importet rationem producti per vires excedentes. Et sicut si quis vellet probare possibile esse increatum hominem, quia homo quæ talis non dicit esse creaturæ, sed dicit animal rationale nihil probaret: quia implicitè dicit esse creaturæ. Sic etiam supernaturale implicitè dicit elevationem esse; non ex viribus naturæ, sed altioribus, quæ omnia repugnant Deo.

DICES 2. cum recent. Suar. Quando quærimus utrum possibile sit substantia supernaturalis, quærimus utrum possibile sit substantia ejusdem ordinis cum gratia; cui nimirum ipsa gratia sit connaturalis. Sed gratia est connaturalis Deo; imò constituit nos ejusdem naturæ cum illo. Ergo Deus est substantia supernaturalis.

RESPONDETUR. Imprimis Conc. Totum, quia probat hoc quod conceditur in Assert. 2. Deinde Distincta sunt hæc, substantia supernaturalis foret ejusdem ordinis cum gratia, & connaturalis illi esset gratia: quia Ubi v.g. Eucharisticum, est ejusdem ordinis cum gratia; neque tamen illi est connaturalis gratia. Unde negandum erit complexum Majoris. Minor etiam hoc sensu est vera: quia scilicet gratia est

effectus Dei connaturalis, idem autem solum inferetur, Deum esse ens supernaturale in causando.

INSTAT 1. Gratia nos facit participes naturæ divinæ; & tamen est gratia supernaturalis. Ergo apparet & naturam divinam esse supernaturalem.

RESPONDETUR. Licet gratia sit participatio supernaturalis nominativè, non est tamen participatio supernaturalis genitivè; potestque adhuc ipsa natura non esse, quæ participatur supernaturalis, ad eum modum, quo gratia est participatio creata Dei; & tamen Deus, non est quid creatum.

INSTAT 2. Gratia est ens supernaturale. Ergo & Deitas.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia pro Antecedenti sunt rationes, quæ non militant pro Conseq.

INST. 3. Idem Rec. Suar. Si possibilis foret substantia, naturâ suâ Beata & impeccabilis, foret supernaturalis, Deus autem est seipso Beatus & impeccabilis.

RESPONDETUR. Concedendo secundum assertum 2dum, hoc sensu Deum esse substantiam supernaturalem. Absolutè autem non tenet paritas: quia in illa creatura salvaretur esse habitum ab altioribus Dei viribus, quod implicite importat supernaturale; hoc autem nullo modo competere Deo; & tamen supernaturale secundum assertum tertium, dicit implicite esse habitum ab altioribus viribus; ex eo autem, quia Deus est Auctor gratiæ, solum sequitur eum esse supernaturale in causando, & cum etiam sit Auctor naturæ, habebit substantiam naturalem. Universaliter autem Deus, qui est causa æquivoca creaturarum, non debet in sua entitate sequi conditionem operum extrinsecorum.

DICES 3. cum eodem. Supernaturalitas tam secundum conceptum absolutum, quam respectivum, est perfectio simpliciter simplex, hoc est melior ipsa quam non ipsa. Ergo debet reperiri in Deo.

RESPONDETUR. Esse supernaturale secundum id, quod dicit explicite, non importat imperfectionem. Unde secundum assert. 2. competit Deo; sed secundum id quod dicit implicite, importat imperfectionem, ut dictum assert. 3.

QUÆSTIO III.

De specificatione Entis supernaturalis.

Sicut omne Ens, ita & supernaturale desumit suam specificationem ab ipsa met sua entitate: entia autem respectiva, ex ordine intrinseco ad extrinseca, qui etiam ordo competit supernaturalibus, adeoque & specificatio; redit tamen quæstio de specificatione actuum supernatura-

lium sub his terminis. An circa objectum supernaturale, possit esse actus naturalis, & circa naturale supernaturalis.

DIFFICULTAS I.

An de Objecto supernaturali possit esse actus naturalis.

DICENDUM 1. *Circa Objectum supernaturale, potest dari actus naturalis.*

PROBATUR 1. Actus Arriani quo negat Trinitatem, vel est naturalis, vel supernaturalis. Si supernaturalis. Ergo ex gratia per Christum, estque fructus passionis, quod dicere absurdum est. Si autem est naturalis. Ergo circa objectum supernaturale: quale objectum, est Trinitas, utpote à nullo intellectu creato investigabilis, potest esse actus naturalis.

PROBATUR 2. Nihil magis est supernaturale quam ipsa supernaturalitas, circa quam potest esse actus naturalis; ut si quis eam negat, vel metaphysicus dividat ens in naturale & supernaturale.

PROBATUR 3. Argumento negativo; quia id non implicat contradictionem.

DICENDUM 2. *Circa objectum supernaturale etiam ex motivo supernaturali potest procedere actus naturalis.* Est Conclusio, quam plures docent apud Ovied. de Anima. Contr. 15. p. 4. n. 19. & apud Rec. Suar. Tr. 4. d. 6. s. 1. §. 2. cum Scoto, Gabriele, Mol. Herize, Gran. Koning. Salaz. docet & Ripalda d. 45. n. 21. contra Valq. Ruiz, Arrub. Tann. Fasl. & alios. Lugo mediam viam de fide d. 9. s. 1. init, dicens possibile id quidem esse, defacto tamen probabilius oppositum fieri.

PROBATUR 1. Conclusio. Argumento Negativo; quia id non implicat contradict. conversiq; ex Hæreticis fideles fatentur v.g. Mystrio unitatis divinæ, se assensos fuisse propter veritatem per Evangelium manifestatam; licet v.g. non crediderint purgatorium; quæro an id crediderint fide supernaturali; an naturali? si supernaturali. Ergo datur fides supernaturalis infidelibus; si naturali. Ergo ex motivo supernaturali, quia fidei, posuerunt actum naturalem.

PROBATUR 2. Tum quia. Si circa objectum supernaturale idq; ex motivo supernaturali non posset dari actus naturalis, sed nonnulli supernaturalis. Ergo sciret aliquis se esse in gratia Dei: quia novit per fidem cum amore supernaturali Dei, non stare peccatum; & ex altera parte experitur se amare Deum ex motivo solius illius bonitatis, quod est motivum supernaturalis amoris. Tum quia, potest demonstrari Deum esse summe bonum. Hanc demonstrationem cur non posset sequi Amor etiam naturalis proportionatus etiam illi notitiæ naturali? Tum quia. idem motivum formale potest in uno fundare assensum scientiæ, in alio probabilem.

DIFFICULTAS II.

Circa Objectum naturale, potestne fieri actus supernaturalis?

DICENDUM 1. *Circa objectum naturale, seu attingibile lumine naturæ, posse fieri actum supernaturalem.*

PROBATUR. Quia Metaphysica demonstrat Deum esse, & tamen etiam est actus supernaturalis, Credo in unum Deum.

DICENDUM 2. *Circa objectum naturale ex motivo naturali potest fieri actus supernaturalis.*

PROBATUR 1. Communiter objectum naturale ex motivo naturali, potest attingi, actu pendente à principiis supernaturalibus. Ergo potest attingi actu supernaturali. Probatum consequenter, quia potest attingi actu pendente, vel ab uno principio supernaturali effectivo, est posse attingi actu supernaturali, quod ipsum probatur; quia cum elicitur actus amoris supernaturalis, elicit illum potentia volitiva naturalis, & tamen actus est supernaturalis, propter concursum, vel habitum, vel auxilium indebiti. Ergo potest attingi actu, vel ab uno principio supernaturali pendente, est, posse attingi actu supernaturali. Antecedens primum probatur. Tum quia. Objectum materiale sub ratione materialis potest attingi à principiis spiritualibus. Ergo & objectum naturale ex motivo naturali, à principiis supernaturalibus. Tum quia. Non implicat scientia infusa in entitate supernaturalis attractiva etiam naturalium. Tum quia. Unio Hypostatica supernaturalis, potest attingere humanitatem Christi in entitate naturalem. Ergo & actus supernaturalis, ex motivo naturali, potest attingere objectum naturale.

PROBATUR 2. Quia id non implicat contradictionem. Præcipue autem, quia habitus supernaturales habent se per modum potentie supernaturalis; virtusque illis identificata, est supernaturalis; hinc si exeant in actum, exeunt secundum suam virtutem, dantque esse actui secundum suam virtutem: producant enim talem effectum, qualem ejus virtutem habent, cur ergo assumendo motivum naturale illa principia supernaturalia Physicè influentia in actum, non producant actum supernaturalem; & ad qualem producendum ordinantur naturā suā, ordinantur autem ad actum supernaturalem.

Non nego tamen, quod divinitus fieri possit; ut etiam producant actum naturalem, sicut enim miraculose potest assumi naturale ad producendum aliquid supernaturale, ita miraculose potest assumi supernaturale ad producendum aliquid naturale.

PROBATUR 3. Potest ex motivo supernaturali non supernaturaliter concurrente fieri actus naturalis. Ergo & ex motivo naturali supernaturalis, accedente principio effectivo supernaturali.

(Z) 4

DICENDUM

babilem. Cur ergo idem motivum supernaturale non poterit movere actum naturalem?

RESPONDEBIS. Quod amor supernaturalis, debeat esse Dei prout est principium donorum supernaturalium.

CONTRA. Hoc ipsum potest nosci secundum rationes communes per rationem naturalem, cur non & amari naturaliter? Deinde si potest amari Deus propter se ut dictum actu naturali, poterit etiam amari naturaliter prout auctor supernaturalium: quia bonitas Dei secundum se, est radix hujus posterioris, & aliquid ut ita dicam excellentius: nam ut Deus sit actu auctor talis bonorum, pendet à libertate Dei; ut autem sit bonus ex se, est illi hoc essentiale, hinc si circa Deum prout est bonus in se, possit dari actus naturalis, poterit dari etiam circa Deum prout est auctor supernaturalium.

PROBATUR 3. Communiter. Possum ego naturaliter audire dum mihi narratur Deum assumptis naturaliter humanam. Ergo etiam possum naturaliter concipere & affici circa illud objectum supernaturale. Imò non potest frequenter ostendi diversitas motivorum in actu naturali & supernaturali, ut si ex commiseratione miseria, nunc naturaliter, & aliis supernaturaliter movear ad eleemosynam, quod argumentum pluribus prosequitur Lugo.

DICENDUM est 3. *Circa objectum supernaturale ex motivo supernaturali movente supernaturaliter seu modo sibi proportionato, implicat contradictionem fieri actum naturalem.*

PROBATUR. Tum quia, & non esset ille actus supernaturalis, ut supponitur, & esset: quia actus qui ponitur ab iisdem principiis, & eodem modo concurrentibus, quo concurrunt ad actum supernaturalem, non potest non esse supernaturalis: cum supernaturalitas non nisi ab iisdem principiis modo sibi proportionato concurrentibus ponatur. Sed ille actus supernaturalis ponitur ab iisdem principiis, & eodem modo concurrentibus. Ergo. Minor probatur: quia motivum supernaturale modo supernaturali concurrere non aliud est, quam elevari simul potentiam, ut secundum conditionem elevationis, ponat actum, quo casu indubiè ponitur actus supernaturalis, hinc quotiescunque hæc principia dicto modo concurrent, erit actus supernaturalis. Tum quia. A non esse supernaturalis, ad esse supernaturalem, transitur per concurrere modo supernaturali, quo enim alio? Ergo implicabit non esse tunc actum supernaturalem. Quia hoc ipso non esset illa ratio transcendendi ad esse supernaturale. Tum quia, implicat motivum scientificum modo sibi proportionato concurrere, & non producere actum scientificum. Ergo à pari, implicabit motivum supernaturale, modo sibi proportionato concurrere, & non supernaturaliter actum.

DICENDUM 3. *Ex motivo naturali modo naturali concurrente; nec accedente ullo principio elevativo, impossibile est fieri actum supernaturalem.*

PROBATUR. Quia nulla posset ostendi causa, quæ illi attribuat supernaturalitatem. Et certe si motivum naturale modo omnino naturali concurrens, principia actum supernaturalem, supernaturale non esset supra vires naturæ, quia neque supra vires illius motivi. Ut autem advertatur quid sit sentiendum de Doctrina Lugo. sup. tacta.

NOTO 1. Experiri fideles in multis actibus, de quibus præsumitur esse illos supernaturales, quod non moveantur honestate virtutis prout revelata; nec experimur in nobis accedentes ad Confessionem, quod doleamus propter summum bonum offensum, quod nobis est revelatum, sed sistimus præcisè in bonitate. Porro si sciret aliquis se non eliciuisse ante Confessionem, dolorem supernaturalem, teneretur repetere illam Confessionem ob defectum partis essentialis, qui debet esse dolor supernaturalis. Si ergo dicatur defacto (ut dicit Lugo) ex parte motivi differre dolorem naturalem, & supernaturalem, quod supernaturalis respiciat bonum v.g. revelatum, sit ut qui certus esset se ex tali proposito bono, non eliciuisse dolorem, deberet repetere Confessiones, quod nemo dixerit.

NOTO 2. Esse secundum spem Christianam, quod ex motivo naturali defacto fiat actus supernaturalis, quia facienti quod in se est Deus non denegat gratiam, & Evangelium invitat nos, ut intuitu Dei operemur, hinc si ita ut Evangelium docet operamur, spem habemus quod supernaturaliter operemur: nam has operationes intendit Evangelium.

NOTO 3. Non esse secundum spem Christianam quod ex motivo naturali possit fieri actus supernaturalis. Ratio est, quia defacto in Evang. quotiescunque fit mentio actuum naturalium v.g. dandi potum aquæ frigida, semper additur, vel in nomine meo, vel mihi fecistis &c. similia, quæ notant non esse secundum spem Evangelii, quod ex motivo naturali, defacto fiat actus supernaturalis, & si quæ sunt in oppositum Historiæ, v.g. illa de eo qui pauperem panis buccella percussit & tamen meritis est, id explicari debet, quod scilicet in ipso projiciendi actus reluxerit illi aliquid Christiani motivi, licet adjuncta fuerit executioni imperfectio impatientiæ. Certè enim actus naturalis malus, non potest habere supernaturale præmium.

QUÆRES? Per quid tandem actus supernaturalis differat à naturali, dicam differre diversitate specificâ fundatâ in distinctis definitionibus, quod scilicet actus supernaturalis dicat superantiam exigentiæ cujuscunque creabilis substantiæ, quod non habet actus naturalis. Quod si QUÆRAS: unde cognosci debeat quod hæc definitio huic actui conveniat; dicam cum Trid.

quando est actus sicut oportet. Quod si QUÆRAS, unde cognoscitur quod sit ille actus prout oportet ad salutem? Dico tunc cum principium supernaturale, influit effectivè in illum actum, secundum virtutem suam propriam, etiam potentiam elevando. Sed hunc influxum nos discernere non possumus, speramus tamen. Est hæc Doctrina inter alios Molina, in Conc. q. 14. a. 13. d. 34.

DICES. Cum Ripalda d. 46. n. 1. Actus fidei supernaturalis est omnino certus, naturalis autem incertus, certitudo autem & incertitudo sunt differentia essentialis actus intellectus, ex modo tendendi in objectum. Ergo etiam ex modo tendendi in objectum, different actus naturalis & supernaturalis.

RESPONDEO. Conc. etiam ex modo tendendi differre actum naturalem & supernaturalem; sed nego quod præcisè ex modo tendendi certo vel incerto supernaturalis sentur, de quo hic quærebatur; sed supernaturalis sentur ratione principii productivi illorum actuum, ejusque supernaturalis. Addo quando superiori difficultate dictum est, quod in motivo supernaturali modo sibi proportionato movente procedat actus supernaturalis, in ly modo sibi proportionato, includitur per nos principium elicitivum supernaturale, nam præcisè à motivo, per hæc nus tractata, non desumitur supernaturalitas. Quamquam dictum aliàs, ubi de certitudine fidei, quod Actus Naturalis & Supernaturalis fidei, eidem motivo innitentes, sint non nisi ratione principii inæquales, in certitudine.

DIFFICULTAS III.

Solvuntur Objectiones.

OBJICITUR 1. Auctoritas.

1. AUCTORITAS est S. Pauli i. ad Thel. 2. gratias agentis Deo quod credidissent verbo Dei, ut est Verbum Dei. Ergo sequitur actum illum ex illa auctoritate elicitum fuisse supernaturalem.

RESPONDETUR. Auctoritatem hanc non esse contra nos: non enim negamus posse esse fuisseque illum, de quo Paulus, actum supernaturalem ob Auctoritatem Dei, sed negamus dum ob Auctoritatem Dei fit, semper esse supernaturalem.

2. AUCTORITAS est Pontificum qui hanc propositionem Baji damnarunt. *Distinctio inquit, illa duplicis amoris, naturalis videlicet quod Deus amat ut auctor nature, & gratiæ, quo Deus amat ut beatificator est; vana est & commentitia.* Quæ tamen propositio verificatur per nos, cum censeamus Deum ut Auctorem gratiæ, posse nos amare amore naturali; & ut Auctorem naturæ amore supernaturali.

RESPONDETUR. Hoc, in quo damnatus Bajus, est, quia negabat distinctionem duplicis amoris; hoc nos non negamus.

3. Aucto-

3. AUCTORITAS est. Quod hæc sententia Semi-Pelagianismum sapiat: Nam Semi-Pelagiani docuerunt duplicem esse fidem, quandam perfectam, quandam imperfectam. Si autem de objecto supernaturali credibili potest fieri actus naturalis & supernaturalis, fit, ut admittamus duplicem illam fidem Semi-Pelagianorum.

RESPONDETUR. Errorem Semi-Pelagianorum non fuisse in hoc quod duplicem fidem admiserint, sed quod illam fidem imperfectam naturalem dicebant esse initium justificationis, quod nos non dicimus.

4. AUCTORITAS Aug. L. contra Julian. c. 3. *Noveris ergo, non officiis, sed finibus discernendas esse virtutes.*

RESPONDET Ripalda citat. d. 45. num. 18. agere illic Aug. non de presenti materia, sed de distinctione virtutis à vitiis; in progressu autem delabi ad hoc, quod ad virtutem non sufficiat honesta agere, quod solum voluit Julianus, sed & honeste. Inde tamen non sequitur, quod circa idem objectum non possit actus naturalis & supernaturalis fieri.

5. AUCTORITAS est S. Thom. 1. 2. q. 63. a. 3. Supernaturales actus distinguuntur à naturalibus per motiva.

RESPONDETUR. Loqui S. Thom. de eo quod fit ut plurimum & quidem secundum speciem Christianam, vel loquitur S. Thom. quod distinguantur actus supernaturales, per motiva supernaturalia, non utcumque sed modo sibi proportionato concurrentia, vel loquitur de specificatione extrinseca, non intrinseca, petibili ab ipsis principiis effectivis.

OBJICIT 2. Actus naturalis & supernaturalis non specificatur essentialiter ab objectis, ut conclusum, non etiam à potentiis: quia hæc naturales. Ergo à nullo.

RESPONDETUR. Specificari illos ratione principiorum supernaturalium, modo sibi debito concurrentium, & ratione potentiarum naturalium, prout elevarum.

INSTATUR. Elevatio illa cum sit accidentalis, non mutat esse naturæ. Ergo adhuc actus ab illa concurrente productus, debet esse naturalis: effectus enim sequitur debiliorem partem.

RESPONDETUR. Negando Conseq. Effectus autem sequitur debiliorem partem, quando agens potentius non elevat debilitatem inferioris: ad eum modum, quo, manus periti scriptoris, elevat manum imperiti.

OBJICIT 3. Si circa objectum supernaturale posset dari actus naturalis, posset Deus ut est in se, adeoque intuitivè videri viribus naturæ, quod non conceditur.

RESPONDETUR. Concedimus circa objectum supernaturale posse dari actum naturalem, sed non concessimus quod illud objectum sit intuitivè videndum. Et licet quidem abstractiva notitia circa Deum prout est in se, possit

dari & naturalis & supernaturalis, non tamen sequitur dandam visionem Dei & naturalem, & supernaturalem, nec id ex hæcenus dictis deduci potest.

OBJICIT 4. Si circa objectum naturale, ex motivo naturali, potest esse actus naturalis, & ex motivo supernaturali naturalis actus, sequitur non esse in potestate humana elicere actum supernaturalem: homo enim de se solum poterit operari circa objectum propositum: ad Deum autem spectabit determinare, quod fiat actus naturalis vel supernaturalis.

RESPONDETUR. Sequi ex Nostra sententia, quod non sit in potestate hominis gratia divinæ non adjuti, elicere actum supernaturalem, licet sit in potestate ejus quæ adjuti, & non determinabit, se quidem homo electivè ad actum supernaturalem, procedente electione ex intuitiva notitia differentie actus naturalis à supernaturali: hanc enim non habet, sed determinabitur à Deo, faciente creaturâ rationali, quod in se est. Nec inde sequitur per nos destrui totum fundamentum necessitatis gratiæ, si circa objectum supernaturale possit versari actus naturalis, quia per nos, licet non ideo erit necessaria gratia, quia est attingendum objectum supernaturale, erit tamen necessaria, quia est attingendum sicut oportet, & modo objectis proportionato.

OBJICIT 5. Actus ille quo Hæreticus negans purgatorium credit Trinitatem, est certus: quia innititur Auctoritati divinæ, est etiam obscurus: quia innititur revelationi, quomodo ergo est naturalis? Cum nullus actus naturalis sit certus, & tamen inevidens.

RESPONDETUR. Negando quod actus naturalis aliquis non possit esse certus & obscurus, si sit actus innitens cæteroqui motivo supernaturali, & contineat prædicata certificativa, ut continet auctoritas Dei dicentis, quam etiam Ethnici, pro certificativa assument. Differt tamen ille actus etiam in certitudine ab actu supernaturali, quia certitudo actus desumetur non solum à motivo, sed etiam à principio, impotenti de se, concurrere ad aliquid incertum, & hanc certitudinem non habebit actus naturalis, de quo hæc, nec enim ad eum concurret habitus fidei supernaturalis, qui habitus est certissimorum. Unde nec ille actus fidei naturalis meritorius erit vitæ æternæ. Quia quamvis omnes actus, qui versantur circa objectum supernaturale, si fiant sicut oportet, ordinentur ad vitam æternam; secus si fiant non sicut oportet, ut non sit sicut oportet, actus naturalis.

OBJICIT 6. Habitus supernaturales non possunt haberi viribus naturæ. Ergo nec motivum supernaturale poterit attingi viribus naturæ.

RESPONDETUR. Consequens esse verum, si procedat de motivo supernaturali intuitivè attingen-

tingendo; secus si procedat de motivo abstractivè attingendo. Unde non tenebit Paritas: quia inter effectum & causam debet spectari proportio, ut vi proportionis, perfectionem effectus in se contineat causa, nihil autem naturale continet perfectionem supernaturalem, adeoque nec continebit perfectionem habitus supernaturalis; non est autem necesse ut cognitio abstractiva contineat perfectionem entitativam motivi, consequenter poterit moveri, à motivo supernaturali, actus naturalis.

OBJICIT 7. Actus desumunt suam speciem ab objecto formali, quod principium per nostram doctrinam ruit.

RESPONDETUR. Specificationem extrinsecam & terminativam desumi ab objectis, intrinseca autem habetur ex ipsamet entitate, quæ ab hoc vel illo principio, proportionatè ad illius agendi vim participatur, potest autem principium naturale concurrere, movente motivo supernaturali, adeoque producere adhuc actum naturalem.

Tractationem de Peccatis excepit materia de Gratia, demum de Ente supernaturali. Utinam à peccatis translatos Gratia in novam etiam & supernaturam agentem transferat nos Creaturam.

Ad M. D. G. Bq; V. Honorem.
b.M.

INDEX

Titulorum in hoc Opere contentorum.

TRACTATUS I. DE VITIIS & PECCATIS. DISPUTATIO I.

<i>De Vitio & Peccato ut sit.</i>	6
QUÆST. I. <i>Quomodo explicandum peccatum ut sit</i>	6
QUÆSTIO II. <i>De Peccato Theologico ut sit</i>	9
Difficultas I. An peccatum Theologicum in ratione offensæ sit infinitum simpliciter	ib.
Difficultas II. Solutio Objectionum	11
Punctum Difficultatis 1. Argumentum petiti ex satisfactione Christi	ib.
Punctum Difficultatis 2. Proponuntur alia fundamenta oppositorum	15
Punct. Diff. 3. Solvuntur instantiæ recentiores	18
QUÆSTIO III. <i>De Peccato Philosophico ut sit</i>	21
Difficultas I. Potestne committi aliqua actio graviter mala sine ulla Dei memoria?	22
Difficultas II. An peccatum factum sine advertentia ad offensam Dei sit offensa Dei	25
Punct. Diff. 1. Quid tenendum?	ib.
Punct. Diff. 2. Solvuntur reliquæ objectiones	27
Diff. III. An sit possibilis suppositio, in qua absque advertentia ad Dei offensam commissum peccatum, sit mortale?	29
QUÆSTIO IV. <i>De Peccato ut sit, in quantum est contra legem</i>	31
QUÆSTIO V. <i>De malitiis in peccato inclusis</i>	32

TRACTATUS II. DE DIVISIONIBUS PECCATI DISPUTATIO II.

<i>De Divisionibus Peccati</i>	35
<i>De Divisione in peccatum Commissionis & Omissionis</i>	ib.
QUÆSTIO I. <i>De Peccato Commissionis</i>	ib.
Difficultas I. An in positivo, an in negativo stet malitia Commissionis	ib.
Punct. Diff. 1. Proponuntur tenendæ Conclusiones	ib.

Punct. Diff. 2. Examinantur rationes pro secunda conclusionem	38
Punct. Diff. 3. Probatur intentum	40
Diff. II. Quid importet negatio rectitudinis debite in esse peccato	42
Punct. Diff. 1. Proponuntur recentiorum explanationes	43
Punct. Diff. 2. Afferuntur reliquæ explanationes	43
Punct. Diff. 3. Concluditur intentum	43
Diff. III. Solvuntur objectiones	47
QUÆSTIO II. <i>De Peccato Omissionis</i>	51
Diff. I. proponuntur quædam huc concernentia	53
Diff. II. An sit possibilis pura ommissio libera	55
Diff. III. Solvuntur objectiones	59
QUÆSTIO III. <i>Positæ à possibilitate pura ommissionis ibi, dandæ illa Deo?</i>	61

DISPUTATIO III.

<i>De aliis Divisionibus peccati</i>	61
QUÆSTIO I. <i>De divisione in Mortale & Veniale</i>	61
QUÆST. II. <i>De divisione in proprium & Originale</i>	63
Diff. I. Quid per alios contineri voluntates posterorum in voluntate Adami?	73
Diff. II. Explicatur ista continentia voluntatum	74
Diff. III. Explicatur essentia originalis	74
QUÆSTIO III. <i>De aliis divisionibus peccati</i>	74

TRACTATUS III.

<i>De reliquis materiis de peccatis concernentibus</i>	77
DISPUTATIO IV.	

<i>De Causis, subjecto & Pœnis peccati</i>	ib.
QUÆSTIO I. <i>De Causis peccati</i>	ib.
Diff. I. Quare per alios Deus non sit causa peccati	ib.
Diff. II. Quare Deus non est causa peccati	ib.
Diff. III. Objectiones in oppositum	ib.
QUÆSTIO II. <i>De subjecto peccati</i>	ib.
Diff. I. An sit possibilis creatura potens peccare venialiter, & non mortaliter, & è converso?	ib.